

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 8 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Zbiranje vseh dan opoldne — Mesecna naročnina 11.— Bn.
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 16-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Napad na sovražni konvoj

En parnik je bil potopljen, eden pa zažgan — 4 sovražna letala sestreljena

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 4. junija naslednje 1105. vojno poročilo:

Na morju pri rtu Bon (Tunis) so nemški bombniki večeraj popoldne napadli neki konvoj in potopili en parnik, nekoga drugega pa zažgali.

Nadaljevala se je sovražna letalska ofenziva proti otoku Pantelleriji, čegar topništvo je uničilo dve letali. Dve nadaljnji letali so sestrelili v bojih italijansko-nemški lovci.

Akcije obsipanja z bombami in obstreljevanja s strojnimi, ki so jih izvršila sovražna letala vzdolž kalabrijskih in sardinjskih obal, so povzročile nekaj žrtev in škodo manjšega obsega.

Slava divizije „Folgore“

Rim, 3. jun. s. Fasisti iz skupine Regola so proslavili slavo divizije „Folgore“ in s tem tožali čustva vseh rimskih fašistov. Povratnikom te divizije so darovali

prapor. S slavnimi povratniki divizije „Folgore“, ranjenci in pohabljeni, so prisile matere in vdove padlih, med njimi materi odlikovancev z zlato kolajno Tagliaferrija in Cipranija. Povratnike divizije „Folgore“ je vodil polkovnik Izzo Giuseppe. Slavlju, katerega se je udeležil zvezni tajnik z zveznimi podtajniki, so prisostvovali vsi fašisti skupine in številno prebivalstvo, ki je hrabre bojevnike toplo sprejelo. Prapor, kateremu je bila kumica hči imetnika zlate kolajne Sammarzana, je blagoslovil kaplan milice don Rubino, ki je imel po obredu patriotičen govor, proseč božjega blagoslova za prapor in bojevnike divizije „Folgore“ ter za italijansko orožje. Nato je govoril nacionalni svetnik Davide Lembo, ki je omenil s plametičnimi besedami slavo divizije „Folgore“ pri El Alameinu in pri Tacruni ter zadnje slavne dogodke tuniške bitke. Navzoči so po tem govoru priredili mogočno manifestacijo za Duceja in za bojevnike. Po pozdravu Duceja so povratnikom razdelili darove in cvetice.

Finančni minister Acerbo

o novem notranjem posojilu

Rim, 5. jun. s. Finančni minister Giacomo Acerbo je imel po radiu govor o novem javnem posojilu, v katerem je obrazložil razloge, načine in koristnost novega razpisnega javnega posojila, ki je bilo pravkar od vlade odobreno. Poudaril je med drugim, da se s podaljševanjem vojne in naraščanjem stroškov vedno bolj vsiljuje nujnost prožne, dinamične, gibčne in stalno nadzorovane vzporeditve med davki in posojili srednje in dolgoročne zapadlosti. Državne blaginje vsrkujejo z javnimi posojili glavno razpoložljivih vlog, ki se v nadaljnji dobi spet pojavijo po potreb-

nih podelitvah izdatkov, na drugi strani pa zagotavljajo večji davčni doprinos z davki. Novi petletni zakladni boni z nagradami se izdajajo po najboljših pogojih in zagotavljajo znatne koristi. Italijanski narod, ki nadaljuje s svojim delom, daje svetlu čudovit primer discipline in čuta dolžnosti ter bo zato s svojimi prihranki prav gotovo podpiral ogromne napore države in zagotovil armadam vsa potrebna sredstva za obrambo in triumi naše zgodovinske usode.

Govor finančnega ministra Acerba bomo objavili v celoti v prihodnji številki.

Pantellerija, simbol

italijanskega duha neomajne odpornosti

Z nekake pomorske oporišča, 4. jun. s. O napadu sovražnih pomorskih enot na otok Pantellerijo so se doznale naslednje podrobnosti:

Dne 1. junija okrog 18. ure se je pojavila pred severno obalo Pantellerije v oddaljenosti 11 milj sovražna pomorska skupina 4 rušilcev. Sovražne ladje so začele streljati, baterije Kraljeve mornarice pa so takoj odgovorile. Po kratkem dvoboju so naši topovi zadeli en rušilec, ki se je oddaljil proti zapadu s požarom na krovu. Ostale tri enote so prekinile akcijo bombardiranja in so se za meglo umaknile proti Malti.

To je kratek prikaz akcije bombardiranja štirih angleških rušilcev, ki so napadli Pantellerijo, proti kateri je nekaj časa divjalo sovražni letalski napadi. Po tem prikazu jasno sledi, da je naša obramba takoj reagirala in da je zmagovalno toponost Kraljeve mornarice. Naj je bil namen štirih angleških rušilcev s to posebno akcijo kakršenkoli, takoj se vidi, da je naš otok v Sredozemskem morju trd oreh za sovražnika. Pantellerijsko toponost je pokosilo že mnogo angloameriških letal, ki so se drznili preleteti nad Pantellerijo, da bi uničili obrambo in omalodušili naše junaško

garnizijo. Po stotinah napadov na Pantellerijo ta otok še vedno stoji s svojimi topovi, ki so naperjeni proti nebu in morskemu obzorju, in s svojimi močmi ob strani, ki so se utrdili, kakor vulkanske skalovje. Nekdanja Kosira, ki je v zvezi z najlepšimi znamenji naše mornarice, in z napadi naših MASov na sovražne ladje v Siciljskem kanalu med velikimi afriškimi bitkami, je postala najprejnejši branik naše obrambe. Pantellerija je zaradi tega simbol naše žilavosti in pričakovanju naše zmage. Sovražnik, ki je zamaš skušal s množicami svojih letal razdeljati naše obrambe in je odrgel tone bomb na skalovje otoka, se je zagnal tudi proti neoboroženemu središču Pantellerije in povzročil škodo na majhnih belih hišah in velikem starem gradu, ki je kakor srce otoka. Toda naši Pantellerijski niso popustili spričo silovitosti Angloameričanov in so se strnili okrog vojaškega poveljnika otoka, pripravljeni na vse. Odpor in obrambna sposobnost Pantellerije zvenita kakor svarilo našemu sovražniku. Angleži ter Američani, ki se bojujejo proti našim otokom in proti našemu celinskemu ozemlju, se bodo morali naučiti na svoji koži po zgledu Pantellerije, da je že samo napad na žilavost italijanskega naroda izredno težavna zadeva.

Sredozemski primat Rima

Zaključno predavanje podtajnika Rinaldia v društvu „Dante Alighieri“

Rim, 4. jun. s. Vrsta kulturnih prirediteljstev društva „Dante Alighieri“ za leto XXI. se je zaključila danes popoldne s predavanjem podtajnika v ministrstvu za ljudsko kulturo Renata Rinaldija. Prisotni so bili princ Chigi Albani, veliki mojster malteške vojaškega reda, egiptski princ Mansur Daut, podtajnik pravosodnega ministrstva Putzulu, zastopnik senata admiral Biscaretti, zastopnik zbornice fašistov in korporacij nac. Gaetani, zastopnik PNF nac. Molino, zastopniki veleposlanstev in poslanstev prijateljskih in zaveznih držav, predsednik OND Collestanti, senatorji, nacionalni svetniki, akademiki in drugi odličniki iz političnega in kulturnega sveta. Društvo „Dante Alighieri“ je v odsotnosti predsednika nac. svetnika Feliconija zastopal senator Dudan z nac. svetnikom Gigliolijem.

Eksc. Rinaldi je govoril o »sredozemskem primatu«. Prikazal je značaj rimske dediščine, ki se je prelila s tipičnim tem-

peramentom in suverenom omiko v italijansko ljudstvo. Govornik je nato na kratko očitral zgodovino rimske omike, ki je v času in v dogodkih razsvetljevala pot človeštva. Dokazoval je z učinkovitimi argumenti, da je bil fašizem vedno strnjen s človeškim poslanstvom rimljanstva in da se zdaj iz Rima zopet širi misel omike in pravice. Podtajnik ministrstva za ljudsko kulturo je v zaključku svojega predavanja prikazal razloge, ki so dovedli do vojne, ter podčrtal značilne in neodpravielne življenjske funkcije, ki jih namerava Italija absolutno braniti s svojo častjo in z znago.

Predavanje podtajnika Rinaldija je bilo čisto prekinjeno z gorečim odobravanjem. Ob koncu je bilo nagrajeno z vzklik, ki so se obnovili v vsej gorečnosti, ko je nac. svetnik Giglioli odredil pozdrav Kralju in Cesarju ter pozdrav Duceju.

Japonsko prodiranje na Kitajskem

Tokio, 3. junija. s. Z japonskimi operacijami v severozahodnem predelu ob jezeru Tungting, južno od Jangčaja, so japonske čete kakor objavila poročila glavnega stana, prvič napadle obrambni branik Čungkinga zapadno od Ikinga. V Čungkingu so trdili, da tega branika ni mogoče zavzeti. Z operacijami so bile razbite nezavzete obrambe prve črte Čungkinga v 15 dneh. Japonci so s tem dobili nadzorstvo nad bogatimi žitnicami severne pokrajine Huana in južnih pokrajin Hopeja. Sedanje operacije potekajo na 300 km dolgi fronti. Japonci so prodri že nad 100 km v področje Čung-

kinga in uničili sovražne sile, ki štejejo nad 120.000 mož. Te čete so pripadale izbranim enotam, katere je Čangkajske sam nadzoroval. S temi operacijami se je nadalje odprla pot za pohod japonske vojske v pokrajino Se-hvan, če se bo japonsko vrhovno poveljništvo odločilo za te operacije.

Karl Krone umrl

Salzburg, 4. jun. s. V 73. letu starosti je umrl Karel Krone, direktor znanega cirkuza. Od leta 1918 je Krone imel v Monaku stalen cirkuza, katerega pa je potem dal na razpolago narodno socialistnim stranki, kakarkoli je potrebovala primerne prostore za množinske prireditve, na katerih je Hitler čisto govoril.

Izjalovljeni sovjetski napadi pri Velišu

21 sovražnih tankov uničenih — Meseca maja je bilo uničenih 1257 sovjetskih letal

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 4. jun. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo naslednje poročilo:

Na področju pri Velišu so se krvavo izjalovili podnevi in ponoči ponovljeni sovjetski napadi. Uničenih je bilo 21 sovražnih oklopnih voz.

Z ostale vzhodne fronte poročajo samo o kraljevem bojnem delovanju.

Letalstvo je obstreljevalo na kavkaškem področju in na donetski fronti brez prestatka. Zbirališča sovražnih čet ter letalske in preskrbovalna oporišča. Posebno hudo je v sodelovanju z madžarskimi bojnimi letali napadalo dovozni promet sovražnika.

Na Severnem ledenem morju sta bili z

bombami potopljene dve stražni ladji, en rušilec pa poškodovan.

V mesecu maju je bilo na vzhodni fronti uničenih 1257 sovražnih letal. V istem času je bilo izgubljenih 143 lastnih letal.

Nemška brza bojna letala so napadla sovražni konvoj na morju pred rtom Bon ter potopila eno trgovsko ladjo, drugo pa zažgala.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 4. jun. s. Finsko vojno poročilo javlja, da se ni pripetilo nič pomembnega na kopnih frontah. Finsko letalstvo je uspešno bombardiralo neko važno železniško križišče v sovjetskem zaledju.

Premoč nemškega letalstva na vzhodni fronti

Berlin, 4. jun. s. V maju je nemško letalstvo uničilo na vzhodni fronti, kakor se doznava iz pooblaščenega vira, 1.257 letal, od teh 1.062 v letalskih dvo bojih, 115 letal je zrušila protiletalska obramba, 23 letal edince mornarice, 19 oddelki vojske, ostala letala pa so bila uničena na tleh. V maju so Nemci izgubili 143 letal.

Doznava se nadalje, da je angleško letalstvo večeraj izgubilo nad Atlantikom 2 letali, kateri so sestrelili nemški lovec. Nadaljnji dve angleški letali sta bili sestreljeni, ko sta leteli nad obalami začednega ozemlja na zapadu.

Berlin, 4. jun. s. Dejstvo, da je bilo v maju na vzhodni fronti uničenih 1.257 sovjetskih letal in da jih je nemško letalstvo izgubilo samo 143, je najboljši dokaz o superiornosti nemškega letalstva nad boljševiškim ter najjasnejši demant vesti iz boljševiškega in angleškega vira, da so bile začne dni na vzhodni fronti letalske bitke, v katerih naj bi nemško letalstvo

zlasti v odseku kubanskega mostišča, Orla in Kurska izgubilo 100 do 150 letal. Na vzhodni fronti ni bilo nobenih velikih letalskih bitk. Na obeh straneh je bilo letalsko udejstvovanje znatno, zlasti izvidniško in nadlegovalno proti oskrbovalnemu prometu. In prav v tem udejstvovanju je sovjetsko letalstvo utrpelo ponovno izredno hude izgube, v primeri s katerimi so izgube nemškega letalstva malenkostne.

Nemški bombniki nad Anglijo

Berlin, 5. jun. s. Nemška poluradna agencija doznava, da je skupina nemških bržih bojnih letal večeraj napadla mesto East Bourgon ob južni obali Anglije. Po bombardiranju strmoglavcev so nastale hude eksplozije na železniških napravah. Ko so se letala vračala, so opazovala velike požare.

Letalski terorizem je angleška iznajdba

Berlin, 4. jun. s. Nemška diplomatska korespondenca ugotavlja v obširnem dokumentarnem poročilu nepobitno prvenstvo angleških terorističnih letalskih napadov, katere skuša zdaj sovražna propaganda prikazati kot povračilo za teroristične akcije nemškega letalstva. V španiji se je nemško letalstvo udeležilo državljanske vojne z legijo »Kondor« in ni nikoli kršilo najbolj resnega spoštovanja civilnega prebivalstva, tako da se je zaključila vojna, ne da bi važenja mesta kakor n. pr. Madrid kaj trpele zaradi letalskih napadov. Nemška diplomatska korespondenca navaja potem poziv Hitlerja v oktobru 1939 za mednarodno ureditev letalske vojne. Ta poziv, nadaljuje poročilo, ni imel uspeha, a kljub temu si je nemško letalstvo prizadevalo med vojno proti Norveški, Nizozemski, Belgiji in Franciji, da je kakor

najbolj mogoče spoštovala načela, ki so bila vedno temelj njegovega zadržanja. Glede letalske vojne med Nemčijo in Anglijo prihaja korespondenca, da jo je pričela Anglija z napadi na Wilhelmshaven in Nuxhaven, katerim so sledili v avgustu 1940 napadi na Berlin. Šele po osmem napadu na Berlin se je nemško letalstvo odločilo napasti London. Teroristični napadi angleškega letalstva na evropsko celino nimajo ničesar opraviti z zatiranjem povračilom zaradi napadov na Anglijo, kakor kažejo pozivi in nasveti nasprotnega tiska za vedno ostrejšo letalsko vojno proti civilnemu prebivalstvu. Korespondenca zaključuje svoje poročilo, da v tej vojni ne bodo odločili teroristični napadi na civilno prebivalstvo, kakor je rekel Churchill temveč izid spopadov na bojiščih med nasproti si stoječimi oboroženimi silami.

Nov dokaz komunističnega hinavstva

Zaupna navodila Moskve ob navideznem razpustu Kominterne

Berlin, 4. jun. s. Po osvojitvi Smolenska so nemške oblasti skrbno proučile listine, katere so našle v uradih GPU ter odkrile nove zanimive podrobnosti o umoru 10.000 poljskih oficirjev. Ugotovljeno je, da se je ljudski komisar za notranje zadeve v Smolensku sporazumno z ljudskim komisarjem za notranje zadeve v Moskvi, to je z osrednjo upravo za javno varnost, kakor se že nekaj let imenuje bivša čeka ali GPU, bavil z usodo 10.000 poljskih oficirjev do jeseni 1939. Med listinami GPU v Smolensku so našli med drugim dolge sezname z imeni poljskih oficirjev-zdravnikov in vojaških kaplanov, ki so se nahajali v ujetništvu. Številni poljski oficirji, ki so bili

na tem seznamu, so bili identificirani med zakopanimi v Katynu. Potrjeno je bilo tudi, da je tretji urad osrednje uprave za javno varnost pri ljudskem komisariatu za notranje zadeve v Smolensku s pomočjo kapitana za javno varnost Kuprijanova, poročnika za javno varnost Leubkinda in podporočnika Starikoviča iskal poljske oficirje, ki bi dobro govorili angleščino in francosčino, da bi se uporabljali za sovjetsko vojaško vohunstvo v Ameriki. Iz listin izhaja tudi, da je sovjetska policija skušala prisiliti številne poljske oficirje k ročnim delom in je z njimi »na poseben način ravnala«.

Nova razkritja o odgovornosti sovjetske vlade za pokol poljskih oficirjev

Pariz, 4. jun. s. »Matin« objavlja besedilo tajnega pisma, katerega je predsednik Kominterne poslal odgovornim šefom komunističnih odsekov v Evropi, da se sporoči komunističnim bojovnikom nekaj dni pred razpustom Kominterne. To pismo so našli pri nekem komunistu, ki je skušal tajno prekorčiti francosko-švicarsko mejo. Pismo je podpisal Dimitrov, generalni tajnik kominterne. Pismo napoveduje »svažen strateški sklep« ter poziva komunistične kolovodje, naj izkoristijo sklep z de-

lom med meščinj in zlasti v katoliških krogih ter jih prepričajo, da komunistična nevarnost ne obstoja. Istočasno naj se komunisti obveste o resničnem pomenu manevra, da bodo dobro razumeli, da bo dovedel po prehodni fazi k svetovni revoluciji in diktaturi proletarijata. Navodila v besedilu pisma, tako se določa, naj se ustno sporoče naprej, da se prepreči indiskrecije s strani manj zanesljivih elementov.

Vedno bolj kočljiv položaj Čangkajskevo Kitajske

Lizbona, 4. jun. s. Pisateljica Pearl Buck obrača pozornost na skrajno kočljiv položaj v Čangkajskovi Kitajski s člankom v reviji »Life«. V članku zatrjuje, da prebivalstvo na Kitajskem smatra, da ga je lastna vlada izdala. Prebivalstvo je prepričano, da vlada ne more ničesar ukreniti za nadaljnji oboroženi odpor. Po mnenju pisateljice bi bili Kitajci pripravljeni odstraniti čungkingško vlado in skleniti mir z Japonsko. Izjave znane pisateljice, ki se potrjujejo z vedno naraščajočim številom kitajskih vojakov, ki se predajajo Japoncem, so vzbudile velik vtis.

Porast nemške vojne proizvodnje

Berlin, 2. junija. s. Med obiskom v Hitlerjevem glavnem stanu je minister za strelivo in oboroževanje dr. Speer ki so ga spremljali nekateri njegovi glavni sodelavci in odgovorni voditelji nemške vojne industrije, predložil Hitlerju poročilo o povečanju proizvodnje orožja, tankov in streliva v preteklem letu, ki prekaša vsa pričakovanja. Hitler je sprejel na znanje dejstvo, da so bili uspehi, ki prekašajo pričakovano največjo proizvodnjo, doseženi z neumornim delom vseh delavcev in delav v težki industriji in z lani zaključeno izvedbo organizacije odgovornih organov nemške vojne industrije ter je vsem izrazil svojo zahvalo.

Odlikovanje junaka

Modena, 4. jun. s. V spomin na bila podjelna podporočniku Garatu Achillu Zenou iz Castelfranca (Modena) srebrna kolajna za vojaško hrabrost z naslednjo obrazilitvijo:

Kot oficir izrednih sposobnosti in storilnosti, vseučiliški prostovoljec, je zaprosil za dovoljenje, da se sme pridružiti skupini torpednih letal, ki je odhajala na fronto. Čeprav so mu večkrat odkrekli sodelovanje v akcijah skupine in čeprav je bil priča hudih trdot bitke na bojiščih in stalnih bolelih izgub, je ostal edini njegov cilj, s katerim bi v svoji plemeniti duši opravičil lastno življenje, da bi se meril s sovražnikom. V epični bitki pri Pantelleriji je bil junak enega izmed najsvetlejših dogodkov. Po prvi in drugi zmagi nad sovražnikom je bil ranjen od sovražnega svinca postoteli z neukrotljivim duhom svoje sile v neenaki borbi. Dva napadajoča lovca sta se zrušila pod njegovim nepogrešljivim strelom. V zračnem ozračju bitke je doživljal, tako se je zdelo, toliko pričakovano veselje. Z raztrganimi prsi je ostal v svojem orožju in luč, ki se je zablistala v njegovih očeh ob zavesti, da je izvršil svojo dolžnost, se je spojila z ognjem plamenice, ki je sveta domovini. — Nebo srednjega Sredozemlja, 15. junija 1942-XX.

Junaki poročnik je bil sin tovariša polkovnika Gaetana Zenona, inspektorja federacije F. C. iz Milana.

Vzledno poslovanje obednic GIL-a

Rim, 4. jun. s. Minister tajnik PNF je predložil Duceju naslednje poročilo o šolskih obednicah GIL-a:

Z zaključkom šol so se zaprle tudi obednice GIL-a, ki so se odprle 1. oktobra in so delovale tudi med zimskimi počitnicami ter tako nudile v 200 dnevih svojo pomoč, kakor sta Vi ukazali. Med letom je bil obisk v obednicah naslednji: V oktobru 879.816 učencev, v novembru 1.224.212 učencev, v decembru 1.322.729, v januarju 1.191.427, v februarju 1.376.594, v marcu 1.424.341, v aprilu 1.300.075, v maju 1.400.000 učencev in učenec. Čeprav so bili obedov deležni vsi resnično potrebni prosilci in čeprav so bili poplačani dejanski stroški zveznih poveljstev, je ostal znaten prebitek od vsota 520 milijonov, ki je bila nakazana. Ta prebitek se uporablja za ojačanje podpornega delovanja v kolonijah za mladoletne, odseljence v okrevališčih za mlade delavce in ga otroke, ki so potrebni nege ter za nadaljevanje obednic GIL-a v pokrajinah Kalabrije, Sicilije in Sardinije z ozirom na posebne krajevne potrebe.

Častni akademik Rumunije

Bukarešta, 4. jun. s. Direktor vatikanskih muzejev prof. Negara je bil imenovan za častnega akademika Rumunije v znak priznanja za njegovo znanstveno studije o Rumuniji kakor tudi za sodelovanje v proučevanju Trajanovega stebra.

Sprememba pri japonskem veleposlaništvu v Rimu

Tokio, 4. jun. s. Vojni minister je objavil, da je bil podpolkovnik Jukio Kadoota imenovan za pomočnika vojaškega atašeya pri japonskem veleposlaništvu v Rimu namesto polkovnika Masataka Gonda.

Pogreb admirala Jamamote

Tokio, 4. jun. s. V soboto jutraj bo vsa Japonska izkazala zadnjo čast pepelu admirala Jamamota. Pogreb bo opravljen po obredu šintoistov in po najstarejših japonskih običajih. Z ara s pepelom velikega admirala bo na topovski leteti, katero bo peljalo 20 mornarjev v spremstvu 9 admiralov, 3 generalov in enega senatorja, prenesena v svetilišče v parku Hibija. Obreda se bodo udeležili Cesarjevi zastopniki principi po krvi, člani vlade, diplomatski zbor in številni zastopniki civilnih in vojaških oblasti.

Izročitev nemškega odlikovanja za admirala Jamamota

Tokio, 4. jun. s. Veleposlanik Nemčije dr. Stahner je v spremstvu letalskega atašeya davi izročil mornariškemu ministru admiralu Simadi železni križ s hrastovim listom, ki ga je Hitler podelil admiralu Jamamotu v spomin. Odlikovanje so takoj polžili pred žaro s pepelom Jamamota v mornariškem krožku.

Odpor proti sodelovanju Egipta z Moskvo

Ankara, 4. jun. s. Sklep egiptске vlade, da vzpostavi diplomatske odnose z Moskvo, je bil storjen po mnenju egiptskih krogov proti volji krone in hotenju močne struje v državi. Sklep je prinesel nevarnost novih razkolov v stranki Nahas paše. Vest, ki se je razširila takoj po objavi sklepa, da bo odhod zastopnika v Moskvi kolikor mogoče odgođen, se tolažiti kot manevar samih vladnih krogov, ki so v skrbah zaradi morebitnega razkola med vavdjeti.

Roosevelt grozi stavkujočim z orožjem

Lizbona, 4. jun. s. Iz Washingtona poročajo, da je po dobro obveščenih virih Roosevelt ukazal stavkujočim rudarjem, da se morajo vrniti na delo v ponedeljek. Če poziv ne bo uslišan, ima v načrtu bolj drakonsko akcijo. Doznava vse, da se namerava Roosevelt poslužiti vse svoje oblasti v vojni in uporabiti čete. Svetovalci predsednika so izjavili, da bo stavka s pomočjo orožja gotovo zaključena.

Raport Visokega komisarja civilnim komisarjem pokrajine

Ljubljana, 5. junija
Dne 4. t. m. je Visoki Komisar sklical k raportu v vladno palačo civilne komisarje iz pokrajine.

Navzočni so bili viceprefekt David, kvestor Ravelli, šef kabineta viceprefekt Bissia, inspektor tehnične službe pokrajinski zdravnik, inspektor pokrajinskega odbora

za protiletalsko zaščito, direktor in poddirektor Prevala in strokovnjak pokrajinskega nameštvalnega urada.

Po poročilih civilnih komisarjev je Visoki Komisar obravnaval razna vprašanja in dal navodila za prehrano, zdravstveno stanje protiletalsko zaščito in za delovanje civilnih uradov Visokega Komisarijata.

Novi predpisi o kretanju v pasu Kočevje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja v zvezi s svojimi odredbami z dne 30. oktobra 1941-XX. št. 135, 24. junija 1942-XX. št. 125, 29. decembra 1942-XXI. št. 235, in 1. aprila 1943-XXI. št. 35, ki se tičejo prometa in javnih obratov.

Cl. 1. Od 6. jun. 1943-XXI dalje do novih določb se določajo časovne meje, med katerimi je dovoljeno kretanje v pasu bloka Kočevje od 5. do 22. ure.

Zapiranje javnih obratov in prireditvev znotraj pasu je določeno na 21.30.

Za ostali del ozemlja občine Kočevje

ostanejo časovne meje za kretanje in ure za zapiranje javnih obratov in prireditvev iste, kakor jih je določila uredba z dne 1. aprila 1943-XXI. št. 35.

Člen 2. Glede ostalih določb odredbe z dne 30. oktobra 1941-XX. št. 135, in z dne 24. junija 1942-XX. št. 125, se ničesar ne spremeni.

Ljubljana, 5. junija 1943-XXI.

Visoki komisar

za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grassioli

Življenje na živilskem trgu

Kupčija v zgodnjih in poznih tržnih urah — Zelo so cenjene črešnje in jagode

Ljubljana, 5. junija.

Ob 11. se življenje na živilskem trgu navadno že ustavlja. Značilno za tržne razmere je, koliko blaga je še naprodaj tako pozno, ko večina gospodinj je že kuhala. Najbolj živahno je na trgu vselej okrog čevčih. Ob sobotah trg oživi malo prej, tako da je že ob osmih skoraj najživahnejši promet. Zato pa navadno prodajalke domačih pridelkov ob 11. že odhajajo. Če dotlej niso razprodale vsega blaga, ni več mnogo izgledov da bo še kaj kupčije.

Ogledimo si zdaj, kaj je še napredaj zadnje uro pred dvajsetjo. Še pred tedni so se gospodinjice trgale za glavnoto solato; zdaj se je da je ni bilo nikdar dovolj. Tedaj je bila solata še prav tako glavni domači pridelek kakor je zdaj, vendar je še ni bilo toliko. Druge zelenjave se ni bilo mnogo. Premalo je bilo tudi zelene kolerabe. Čas za špinado je minil, berivka je pa bila tudi zadnja. Zdjaj prevladuje na zelenjadnem trgu glavnoto solata in vseh tržnih urah. Z njo so založeni tudi nekateri branjevi. Ob 11. je na trgu še vedno precej solate. Nekateri prodajalke je ne morejo niti vse prodati in se vračajo domov z neprodanim blagom. Mnogo sicer ne ostaja tudi solate, toda tega pridelka je zdaj res v izobilju. Pač pa je ob 11. navadno razprodana vsa zelena koleraba. Na dnu košar ostane tu in tam še nekaj redkvice. Ljudje so navdahnjeni precej prozaično, zato v poznih tržnih urah opozarja nase najbolj neprodano cvetje. S cvetjem je trg založen vedno dovolj dobro, čeprav ga v teh letih ne gojijo toliko na vrtovih. Vendar ne smete misliti, da cvetja nihče ne kupuje. Cvetje prodajajo povsod na trgu; največ ga je na prostoru na Cankarjevem nabrežju, kjer ne prodajajo nič drugega. Na glavnem trgu ga prodajajo še cvetličarke, vrtnarji in zelenjadnice. Ob 11. je razprodano tudi skoraj vse lepše cvetje. Cvetličarke na trgu prodajajo predvsem uvožene nagelje, ki jih je navadno še precej naprodaj tudi v poznih urah.

V zgodnjih tržnih urah nudi trg nekoliko drugačno lice. Do pol osmih je še malo prometa, edino ob sobotah je že precej živahno ob 7., ker gospodinjice prihajajo že tedaj zaradi mesa. Zelenjadni trg kjer

prodajajo domače pridelke, je navadno zaseden že pred osmo; pozneje prihajajo le redke prodajalke. V prvih urah lahko kupimo marsikaj, česar pozneje ni več. Novih pridelkov pač se ni mnogo in jih lahko takoj razprodajo. V prvih urah je zdaj naprodaj tudi nekaj jagod. Jagode se nam zde zdaj posebno slastne. Škoda, da jih nabirali ne prinesejo več na trg. Doslej nam tudi še niso privoščili borovnic, ki jih sicer še ni bilo mnogo, a čas za nabiranje se je že začel.

Nekavodno živahno pa postane zdaj na trgu, v zgodnjih ali poznih tržnih urah, ko branjevi dobe češnje. Pošiljka prispe včasih precej pozno, a ljudje takoj zavohajo sladke sad in nabere se jih takoj v gručah pri prodajalcih. Tudi večeraj so branjevi prešli češnje in posamezni so jih kmalu razprodali.

Kakor je bilo večeraj živahno zanimanje za češnje, tako z veseljem so ljudje davi posegali po borovnicah. Borovnic pa seveda ni bilo naprodaj toliko kakor češenj. Zdjaj so še prve, vendar se nam ne zde kisle. Upoštevali je treba zlasti, da so borovnice zelo poceni. Upanje je, da bodo prihodnje tedne lahko kupovale borovnice vse gospodinjice, ki si jih žele zdaj. Letos so borovnice obrodile zelo dobro; le nabirati jih je treba in prinesiti na trg.

Pri branjevih danes ni bilo nobenih posebnosti. Založeni so bili predvsem z domačo zelenjavo. Imeli so precej uvožene bele čebule. Kot redkost je pa treba omeniti uvožne beluške, ki se zde sorazmerno poceni.

Na zelenjadnem trgu je bilo danes izredno mnogo salate, mehke, »strucarice« in tudi ledenke. Bilo je pa tudi precej druge zelenjave. Kolerabe in pese je zdaj že toliko, da se lahko vsakdo zalazi z njo. Med novostmi ne smemo prežeti kumar, ki so sicer zrasle na topli gredi, toda kumare so vendar in še kako vabljive! Precej je v zgodnjih urah tudi že korenja, ki je sicer drobnost, a tem bolj sladko. Zdjaj se pač že lahko tolažimo, da se začneja časi, ko bo naprodaj največ domačih pridelkov. Želimo si zlasti, da bi bilo naprodaj vsaj nekaj graha, ki zdaj že dozoreva. Čez mesec dni bo pa tudi že mnogo druge povrtine, tako da ne bomo več navezani na uvoz. Zdjaj so začeli prodajati celo domačo čebulo domačega pridelka.

dajo in se primerno pripravljajo na nastope.

Srečanje med Marsom in Ljubljano bo s svojim izidom že jasno povedalo, ali lahko še Hermes in Mars gojita kakšne nade na prvo mesto. Če bo Ljubljana zmagała po pričakovanju, bodo tudi Hermesu splavali skoro vsi upi po vodi. Drugače bi bilo, če bi se Marsu posrečilo nepričakovano udarec. V tem primeru bi se položaj nenkrat tako spremenil, da bi imeli teoretično kar tri kandidate za najvišjo nagrado.

Drugorazredna tekma ni tolikšnega pomena. Korotan gre za drugo mesto. Viču pa za častne točke. Oboje je za moštvi sami zelo dovolj, da se bosta potrudila.

Sporod bo popoldne na igrišču Hermesa naslednji:

ob 14.: prvenstvena tekma mladine Ljubljane in Tobane tovarne,
ob 15.30: drugorazredna prvenstvena tekma med Vičem in Korotanom,
ob 17.15: prvorazredna prvenstvena tekma med Marsom in Ljubljano.

Razen teh bodo jutri še mladinske in rezervne prvenstvene tekme v dopoldanskih urah. Podroben spored navaja uradna objava nogometne zveze, ki jo prinašamo na uvodnem mestu.

V Italiji bo jutri odigrana zadnja kvalifikacijska tekma za obstanek v diviziji A. Pomerila se bosta Venezia in Bari v Bologni.

Vsa delna odločitve po padla tudi v diviziji B, kjer bo na sporedu zadnje kolo. Položaj je sedaj tak, da bodo po jutrišnjih tekmah imela verjetno moštva Modene, Brescie in Napolija enako število točk in bo zopet potreben ožji izbirni turnir. Vendar je ta solucija zaenkrat najverjetnejša samo na papirju. Kako se bo odločilo na igriščih, bomo zvedeli jutri zvečer ali v ponedeljek zjutraj. Zadnje tekme bodo odigrali klubi razvrščeni takole:

Siena: Siena—Udinese, Savona: Savona—Fano, Pescara: Pescara—Matera, Padova: Padova—Fino, La Spezia: Spezia—Pro Patria, Ancona: Anconitana—Novara, Brescia: Brescia—Alessandria, Napoli: Napoli—Modena.

V diviziji C bo zaključen kvalifikacijski turnir za vstop v divizijo B. Pro Gorizia igra doma z Lecco in ji je prestop skoraj že zaseden.

V Bratislavi bo odigrana meddržavna reprezentančna tekma Slovačka—Hrvatika.

— Vojško moštvo—Hermes 3:0. Na praznik je Hermes igral na svojem igrišču trening tekmo z Vojškim moštvom. Podlegel mu je 0:3.

— Nov ženski lahkoatletski svetovni rekord. Na ženskem lahkoatletskem mitingu

Obnova dovoljenja za vožnjo z motornimi vozili

Urad za motorizacijo Visokega komisarijata javlja, da 30. junija zapadejo dovoljenja za vožnjo z motornimi vozili, ki so imatrikulirana v Ljubljanski pokrajini. Za obnovo teh dovoljenj morajo prizadeti voziči redno prošnjo na taksem papirju za 6 lir na urad za civilno motorizacijo do 30. junija in priložiti dovoljenje za vožnjo ter vozno izkaznico.

Koncert vojaške godbe

Godba XI. Armadnega zbora pod taktirko kapelnika Misasija bo priredila prihodnjo nedeljo, 6. t. m., ob 18. v tivolskem parku koncert z naslednjim sporedom:

1. Misasi: Koracnica;
2. Mercadante: »Saracenska sužnja« (v priredbi Vesselle);
3. Puccini: »La Boheme«, 1. dejanje (v priredbi Misasija);
4. Čajkovski: Italijanski capriccio (v priredbi Misasija).

Novo osebne izkaznice

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na svojo naredbo z dne 24. januarja 1942-XX št. 7 o uvedbi osebne izkaznice in smatrajoč za potrebno, da se zamenja obrazec osebne izkaznice, ki se sedaj uporablja v pokrajini, odredi:

Cl. 1. Odobruje se nov obrazec osebne izkaznice, skladen z vzorcem, ki se hrani pri Visokem komisariatu.

Cl. 2. Vse osebe moškega spola v starosti 15 do 50 let so dolžne zaprositi do 30. junija 1943-XXI pri občini bivališča, naj se jim izda nova osebna izkaznica. Osebe iz prednjega odstavka, ki dopolnijo 15. leto starosti po 30. juniju 1943-XXI, morajo zaprositi za osebno izkaznico pri občini svojega bivališča v 30 dneh od dne, ko dosežejo 15. leto starosti.

Cl. 3. Občine v pokrajini so dolžne poskrbeti, da se do 31. avgusta 1943-XXI odvzamejo zapadle osebne izkaznice in izdajo izkaznice novega obrazca, za katere jim dobavi tiskovine Visoki komisariat. Občine morajo na prošnjo prizadeti izdajati osebne izkaznice novega obrazca tudi že pred pretekom teh rokov, zlasti v smislu člena 6. naredbe z dne 24. januarja 1942-XX št. 7.

Cl. 4. Občinam pokrajine se prepoveduje izdajati osebne izkaznice na drugih oblačih, dobavljenih pred dnem objave te naredbe.

Cl. 5. Od 31. avgusta 1943-XXI so povsem razveljavljene osebne izkaznice sedaj uporabljane obrazca, t. j. osebne izkaznice, ki so jih občine pokrajine izdale do dne objave te naredbe.

Ta naredba je bila objavljena v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« dne 2. junija 1943-XXI.

Odprava moratorija Ljubljanski kreditni banki

Na prošnjo Ljubljanske kreditne banke za ukinitve moratorija in po zaslišanju nadzorstvenega urada za zaščito štednje in dajanja posojil je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na uredbi bivše kraljevine Jugoslavije o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov in glede na oba odloka ministra za trgovino in industrijo z dne 25. avgusta 1935 in dne 12. novembra 1940, s katerima je bila Ljubljanski kreditni banki dovoljena in nato do 23. maja 1943 podaljšana odločitev plačil, in končno glede na svojo naredbo z dne 20. maja 1941-XXIX, s katero je bila podaljšana veljavnost teh odlokov na nedoločen čas, izdal naslednjo naredbo o odpravi moratorija Ljubljanski kreditni banki, ki je objavljena v »Službenem listu« 2. t. m.

Z veljavnostjo od 1. junija 1943-XXI dalje je naredba z dne 20. maja 1941-XXIX št. 27 glede Ljubljanske kreditne banke ukinjena.

Vloge in druge obveznosti, ki so bile zadete od odločitve plačila po naredbi z dne 20. maja 1941-XXIX, se s 1. junijem 1943-XXI pretvorijo v navadne vloge iz črke c, člena 2., naredbe z dne 14. junija 1941-XXIX št. 44. Pravica po čl. 3. navedene naredbe, odgovoriti navadne vloge, pretvorjene po prednjem odstavku, se bo lahko izkoriščala od 1. januarja 1941-XXII dalje.

Vzpostavitev upravnega sodišča

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na zakon bivše kraljevine Jugoslavije o državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 17. maja 1922 s spremembami in dopolnitvami z dne 7. januarja 1929, glede na to da je imelo upravno sodišče s pristojnostjo za vsa državna banovno svoj sedež v Celju in smatrajoč za nujno potrebno, da se prehodno vzpostavi redno poslovanje upravnega sodstva, odredi:

Cl. 1. Vzpostavlja se s sedežem v Ljubljani upravno sodišče, ki je prej imelo sedež v Celju. To sodišče je pristojno odločati po prejšnjih zakonih o tožbah zoper akte upravnih oblastev, vstevši akte samoupravnih oblastev v Ljubljanski pokrajini.

Cl. 2. Upravnemu sodišču se dodeljujejo ti isti sodniki, bodisi iz sodniškega stanu kakor tudi iz upravne stroke, ki so bili na dan 6. aprila 1941-XXIX člani upravnega sodišča v Celju in sedaj bivajo v Ljubljanski pokrajini. Sodnike, ki bi bili morda potrebni za to, da se sodišče spopolni, imenuje Visoki komisar na predlog pravosodnega inspektorata, lahko tudi brez oziroma na pogoje po drugem odstavku člena 11. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih.

Cl. 3. Sodišče iz člena 1. te naredbe je pristojno odločati o tožbah, če se tičejo javnih oblastev in javnih naprav v Ljubljanski pokrajini. Zadevne tožbe pa se morajo obnoviti v dveh mesecih od uveljavitve te naredbe. Če se ne obnove, veljajo za umaknjene in izpodbijani upravni akti dobe izvršnost.

Cl. 4. Zoper upravne akte, izpodbijne pred upravnim sodiščem, za katere izpodbijni rok na ta dan še ni bil pretekel, in zoper upravne akte, glede katerih je rok začel teči po 6. aprila 1941-XXIX pa do dne uveljavitve te naredbe, se more vložiti tožba zgolj le pri sodišču iz člena 1., in to v dveh mesecih od dne uveljavitve te naredbe.

Cl. 6. Vendar pa tožba ni dopustna zoper upravne akte iz prednjih členov 4. in 5., ki so bili že izvršeni brez ugovora ali pridržka prizadetih strank.

Ta naredba je stopila v veljavo dne 1. junija 1943-XXI.

predlog pravosodnega inspektorata, lahko tudi brez oziroma na pogoje po drugem odstavku člena 11. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih.

Cl. 3. Sodišče iz člena 1. te naredbe je pristojno odločati o tožbah, ki so bile na dan 6. aprila 1941-XXIX že vložene, če se tičejo javnih oblastev in javnih naprav v Ljubljanski pokrajini. Zadevne tožbe pa se morajo obnoviti v dveh mesecih od uveljavitve te naredbe. Če se ne obnove, veljajo za umaknjene in izpodbijani upravni akti dobe izvršnost.

Cl. 4. Zoper upravne akte, izpodbijne pred upravnim sodiščem, za katere izpodbijni rok na ta dan še ni bil pretekel, in zoper upravne akte, glede katerih je rok začel teči po 6. aprila 1941-XXIX pa do dne uveljavitve te naredbe, se more vložiti tožba zgolj le pri sodišču iz člena 1., in to v dveh mesecih od dne uveljavitve te naredbe.

Cl. 6. Vendar pa tožba ni dopustna zoper upravne akte iz prednjih členov 4. in 5., ki so bili že izvršeni brez ugovora ali pridržka prizadetih strank.

Ta naredba je stopila v veljavo dne 1. junija 1943-XXI.

Prijava in zapore goveje živine

Smatrajoč za potrebno, da bi se ugotovi sedanjost stanje govedi, da bi se zagotovila preskrba z govejo živino za prehranjevalne potrebe pokrajine, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svoji naredbi o klanju goveje živine z dne 19. februarja 1941-XXIX in o pravi pravi ter zaporu goveje živine z dne 11. maja 1942-XX izdal novo naredbo o prijavi in zaporu goveje živine, ki je objavljena v »Službenem listu« 2. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo, ko so bile obenem razveljavljene vse nje nasprotujoče in z njo nezdružljive določbe.

Vsa goveja živina, ki je v posesti kogar koli na dan, ko stopi ta naredba v veljavo, se mora do 15. junija t. l. prijaviti občini, kjer je živina, in sicer na posebnih obrazcih, ki se dobijo pri občini. V prijavi se mora natančno navesti število glav in živa teža živine. Občine morajo do 30. junija t. l. poslati prejete prijave Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu (Prevodu). Občinski uradi in Prevod morajo po svojih organih pregledati podatke prijavljenih podatkov.

Na določbo 20 dni od dne ko stopi ta naredba v veljavo (do 22. t. m.) so odloženi vsi sejmji za govejo živino, izjemši dogone, ki jih odredi Prevod, in je tudi prepovedana prodaja ali oddaja take živine. Rejci goveje živine morajo pridržati na razpolago Prevodu delež 20 % celotne žive teže vse goveje živine, prijavljene po tej naredbi. Vsa za klanje določena goveja živina ostane vsakakor pod zaporom na razpolago Prevodu. Člen 5. določa, da velja 30 % zapore tudi za govejo živino, ki je vpisana v rodovniško knjigo.

Ziva teža goved, prijavljenih po tej naredbi, ki se do 30. junija oddajo po naredbi z dne 11. maja 1942-XX o prijavi in zaporu goveje živine, se odbije od žive teže, spadajoče pod zapor po tej naredbi. Količine goveje živine, ki je že pod zaporom po naredbi z dne 11. maja 1942-XX in se ne oddajo do 30. junija t. l., se bodo morale oddati po tem dnevu ne glede na količine, spadajoče pod zapor po členu 5. te naredbe.

Da se drže v evidenci vse spremembe v stanju govedi v pokrajini, ugotovljene s popisom po tej naredbi, mora vsak rejec goveje živine prijaviti Prevodu preko občine v 10 dneh vsak nakup kakršne koli teže, skotitve, prodajo, oddajo ali kakršne koli lastniški prenos po 15. juniju t. l. Prav tako morajo napraviti prijavo vsi t. j. bi začeli goji živino.

Odpravljanje goveje živine iz občine je dopustno samo po predhodni odobritvi, ki jo smejo izdati občine, ko so dobile od občinskega preskrbovalnega urada izjavo, da ni zadržka.

Kritični določbi te naredbe se kaznujejo, če ni dejanje hujše kaznivno, po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX, št. 8, in po predpisih naredbe z dne 25. novembra 1942-XXIX, št. 215, v denarju od 500 do 5000 lir ali z zaporom do dveh mesecev. V hujših primerih se izreče poleg denarne kazni tudi zapor. Razen tega se lahko odredi začasni ali trajni odvzem obrtnice pravice.

K uprizoritvi drame „Kralj Oidipus“

Ljubljana, 7. junija

Po Apollonovem prerokovanju naj bi tebanskega kralja Laja ubil rodni sin. Ko se je kralju rodil otrok, mu je oče prebodel gležnje. Od tod ime Oidipus, kar pomeni Oteklonog. Kralj je izročil svojega sinčka slugi, da bi ga odložil kje na gori. Otroci se je pa slugi smilil in zato ga je izročil nekemu pastirju iz Korinta. Korintski kralj Polybos ni imel otroka in zato je dečka posinovil. Kot mladenič je nekako pijan šel na pojedini Oidipusu zabrusil v obraz, da ni kraljev sin, temveč posinovljeni najdenec. Ker Oidipus drugi dan od svojih dozdavnih staršev ni dobil zadovoljivega odgovora, se je napotil v Delfe, da bi mu Apollon pojasnil, koliko je resnice na tem, Apollon mu je pa odgovoril, da bo ubil lastnega očeta in se oženil s svojo materjo.

Mislječ, da ima starše v Korintu, se Oidipus ni več vrnil tla, temveč je krenil po svetu. Pot ga je zanesla v sotesko, kjer je srečal voz s starcem, ki se mu ni hotel ogniti, on pa tudi njemu ne. Zato je voznič Oidipa sunil v stran, le ta ga je pa kresnil s palico. Vmes je posegel starci, ki je na vso moč udaril Oidipa s palico po glavi. Oidipus se je razjezil ter ubil starca in vse spremstvo. Le eden se je rešil in to je bil njegov oče.

Na Svedskem je prvi Norrköping z 29 točkami pred Degerforsom, Hälsingborg in Elfsborgom.

— Francosko nogometno prvenstvo je v južni skupini prineslo v nedeljo naslednje rezultate: Brive—Toulouse 6:2 (1), Avignon—Grenoble 0:0, Marseille—Annecy 9:1, Cannes—Aves 5:0, St. Etienne—Montpellier 6:1, Sète—Nizza 5:0, Clermont—Perpignan 2:1, Nîmes—Lyon 3:3.

šil in ta je prinesel strašno novico v Tebo. Ni pa povedal, da je ubil starca in spremstvo en človek, temveč je govoril o krdeletu roparjev. Tebanci zadeve niso preiskali, ker jim je delala takrat hude preglavice strašna sfinja. Kdor je namreč šel mimo nje, mu je zastavila uganke, ki je nihče ni mogel rešiti. Zato je vsakega popotnika treščila v prepad. Tudi Oidipa je pot zanesla mimo sfinje. On je pa njeno uganke rešil in sfinja je sama skočila v prepad. Tako so bile Thebe rešene. V zahvalo so Tebanci izvolili Oidipa za kralja in mu dali za ženo kraljico-vdovo, njegovo lastno mater.

Tako se je izpolnilo Apollonovo prerokovanje. Starci, ki ga je Oidipus ubil v soteski, je bil namreč njegov oče Lajos, Oidipus je dolgo srečno vladal in njegovim podložniki so bili zadovoljni. Nenadoma je pa izbruhnila v mestu kuga in ljudje so kar v trumah umirali. Tu se pričinja drama »Kralj Oidipus«, ki jo uprizorje maturanti državne klasične gimnazije v ponedeljek 7. in v petek 11. t. m., obakrat ob 19. v franciskanski dvorani.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sobota, 5. junija; Bonifacij. Jutri: Nedelja, 6. junija; Norbert.

DANASŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: V dvoje je lepše.

Kino Sloga: Annelie.

Kino Union: Premeteno dekle.

Kino Moste: Don Juan in Dva narednik.

Razstava akvarelov Bruno Vavpotič v Obošnelovi galeriji.

Razstava mladih slikarjev in kiparjev v Jakopičevem paviljonu odprta od 9.30 do 19.

PRIREDITVE V NEDELJO

Kinematografi nespremenjeno.

Vodstvo po razstavi v Jakopičevem paviljonu ob 11. dop. Vodi slikar Stane Kregar.

DEZURNE LEKARNE

Danes in jutri: Dr. Kmet, Bleiweisova cesta 43; Trnkoczy ded, Mestni trg 4; Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo bo opravil od sobote ob 20 do ponedeljka do 8 zjutraj mestni višji zdravnik dr. Marjan A. Hein, Korytkova ulica 18.

Razgled

po našem mestu

Kadar dežuje, kakor je n. pr. v četrtek, človek lahko vidi, kolikšnega pomena so pokriti prehodi in strehe nad hodniki za pešce. V našem mestu so prehodi še posebej; imamo samo dva: prehod nebotičnika in franciskanski prehod, ki pa je še slep; še redkejšo so pokriti pločniki s strehami, kakršno vladala »Bates«. Pokrit je še prehod iz dolžnih tržnic in v kratkih presledkih še ob nekaterih novih palačah, kakor n. pr. nad vhodom v »Sion«. V Triestu imajo skoraj vse nove stavbe v središču take strehe nad pločniki ali pa s stebri pokrite prehode, da se mešani lahko tudi v deževnem vremenu suhi kretajo po opravkih. V Ljubljani, kjer je nebo v pogledu padavin radodarnost kakor v Triestu, bi bila gradnja takih prehodov, odnosno streh, priporočljiva. Sicer pa se našemu mestu v bodočnosti obetajo številni novi prehodi. Franciskanski prehod bo podaljšan do Prešernove ulice; iz Franciskanske ulice pa bo zgrajen nov do Rimskega trga; nadalje bosta zgrajena nova prehoda iz Prešernove ulice do Zvezde in iz Šelenburgove ulice do Wolfove. Pokrit bo baje tudi nameravani most čez Ljubljanico, ki bo vezal nove tržnice in Vodnikov trg z urejeno Kolodvorsko ulico. V novejšem času so začeli graditi prehode v vseh večjih mestih.

Ljubljana leži v ravnini in zato posebnih klancev prav za prav nima. Razen odhodov na Grad, ki so res strmi. Med klanec lahko pristejemo nekatere ulice in ceste v mestnem središču. Najbolj strme ulice so Florijanska, ustje Miklošičeve, Križevniška, na spodnjem koncu Resljeva, Kolodvorska in Prečna ulica, nadalje Novi trg in Dvorni trg; zložnejši padec imajo Cojzova ulica, Šmartinska cesta pri vladu, Tržaška cesta, Kongresni trg itd. Kakor vidimo leži Ljubljana na ravni zemlji, ki nekoliko pada proti Ljubljanski strugi. Navedene strmine ne ovirajo ne tramvajskega ne ostalega vozovnega prometa.

V okviru mnogih popravil tramvajskih prog po mestu so se lotili tudi popravila kretnice pred slajmerjevim dom

Vsi moramo znati knjigovodstvo

Ing. econ. Oskar Smrtnik je napisal s sodelovanjem comere. Iv. Čuka knjigo „Praktično knjigovodstvo“

Ljubljana, 5. junija. Knjigovodstvo je dandanes nekaj več kakor le poklicno znanje, potrebno samo nekaterim ljudem; obvladati bi ga moral vsakdo, ki mora računati tudi z izdatki, ne le z dohodki. V malem presledku sta zdaj izšli dve učni knjigi za pouk knjigovodstva; ob tej priliki opozarjamo na »Praktično knjigovodstvo« knjigo, ki jo je napisal ing. econ. Oskar Smrtnik s sodelovanjem comere. Ivana Čuka. Delo zasluži pozornost, ker je novost v naši strokovni literaturi; v knjigi ni le obdelano knjigovodstvo samo na sebi, temveč izločeno iz trgovstva, trgovskega računanja itd. Čeprav je v knjigi zajeta vsa potrebna teorija, da je primerna slehernemu dijaku, je vsa snov obdelana tako praktično, da lahko učenec vzame takoj v roke tudi obrtni, vajenec, trgovski pomočnik, industrijec ali tehnik. Tako smo dobili učno knjigo, ki je primerna za pouk v trgovski vodi ter knjigovodstvu prav tako začetniku kakor poslovnemu človeku. Knjigovodstvo mora dandanes dobro obvladati sleherni trgovec, kakor predpisuje trgovski zakon. Brez knjigovodstva pa ne more uspešno delovati tudi še tako skromen obrtnik.

»Praktično knjigovodstvo« je precej obsežna knjiga; obsega 167 strani. Razdeljena je na naslednje dele: dvojno knjigovodstvo, ki vsebuje poglavja: starejše italijansko knjigovodstvo, razširjeno italijansko knjigovodstvo in razširjeno italijansko knjigovodstvo s pomožnimi knjigami in

tekočimi računi; amerišansko knjigovodstvo s saldantom in skromom blaga; obitno knjigovodstvo; industrijsko knjigovodstvo; kartotečno kopirno knjigovodstvo in končno poglavje pod naslovom »družbeno knjigovodstvo«: javna trgovska družba, komanditna družba na delnice, delniška družba in družba z omejeno zavezo. Že iz tega je razvidno, da je v knjigi obdelana vsa snov, ki jo mora obvladati poslovni človek; v predgovoru knjige je rečeno, da je bil namen dela knjigovodstvo in vse druge komercialne predmete, kakor trgovsko računanje, trgovstvo (pravo) in gospodarske pojme tako povezati ter prežeti s prakso, da bi iz vsega nastala celota, ki bi omogočila delo vsakomur, novincu in izurjenemu, teoretiku in praktiku. Zdi se nam, da je bil ta namen tudi dosežen. Posebna prednost tega učbenika pa je, da je vse razvrščeno smotno in v kolikor mogoče pregledno. Zato je tudi tiskano vse, kar spada k knjigovodskim knjigam, na belem papirju, pojasnila so natisnjena na rumenih listih, vsa pravila knjiženja pa so zbrana na rdečih listih. Priključena je še posebej tabela, ki prikazuje kontni načrt ter grafično knjiženje industrijskega knjigovodstva in na drugi strani knjiženje na najpomembnejših računih industrijskega knjigovodstva.

Knjigo bodo lahko primerno ocenili le strokovnjaki in izkazala se bo kmalu v praksi vrednost posebne metode, ki je uporabljena v tem delu. Vsekakor smo dobili res tehtno strokovno knjigo.

DNEVNE VESTI

— Minister Polverelli na obisku v Zavodu za kinematografijo. Minister za narodno prosveto Polverelli je obiskal Zavod za kinematografijo v Rimu. Sprejeli so ga in ga spremljali pri pregledu vseh učnih prostorov vsi njegovi glavni voditelji. Minister se je zanimal za poučevanje gojenec v skupinah za recitacijo, scenografijo, kostumiranje in igranje. Ob zaključku so se gojenci zbrali v največji dvorani in jih je minister nagovoril z izpodbudnimi besedami.

— Prihod hrvatskega poslanika. Novi Hrvatski poslanik pri italijanski vladi Ante Nikšić je prišel v spremstvu svoje hčerke v Rim v turek zvečer. Na postaji so ga sprejeli visoki uradniški hrvatskega poslanstva in zastopniki italijanskega zunanje ministrstva. Navzoči so bili tudi hrvatski novinarji.

— Prodaja netipiziranih koles. Ministrstvo za korporacije v Rimu je spremenilo svoje prejšnje odredbe glede prodaje netipiziranih koles. Odločilo je, da jih smejo lastniki, ki so jih pravilno prijavili, zopet prodajati pod nadzorstvom pokrajinskih korporacijskih svetov. Pri tem morajo upoštevati uradno določene cene.

— Razstava nemške umetnosti. V Cremono so včeraj otvorili razstavo nemške umetnosti pod geslom »Ljudje in kraji na južnem Saksu«. Na razstavi je zbranih 186 slik in kipov. Pri slovesni otvoritvi, ki bo v nedeljo, bodo navzoči tudi ugledni nemški gostje z okroglim vodjo in županom Hannovra.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list« za Ljubljansko pokrajino, kos 44, z dne 2. junija 1943-XXI objavlja naredbe Visokega komisarja: Določitev časa za zatemanje, nov obrazec osebne izkaznice, vzpostavitev upravnega sodišča, prijava in zapora goveje živine, odprava moratorija Ljubljanske kreditni banki, odločbo Visokega komisarja: začasna ustavitev dnevnika »Jutro«, objavo: maksimalni cenik št. 9 za zelenjavno in sadje, uvoženo v Ljubljansko pokrajino.

— Obtožene med poslušalci razprave proti njemu. V sredo dopoldne bi morala biti pred milanskim okrognim sodiščem razprava proti Robertu Tosiju v njegovi odsotnosti. Kljub vztrajnemu iskanju ga policija ni mogla izslediti in tako se je sodišče odločilo, da bo razpravljalo brez njegovega sodelovanja. Obtožen tatvine je Tosij hotel prisostvovati razpravi inkognito kot poslušalec, da bi vedel, kako se bo zadeva končala. Radovednost pa se mu je slabo obnesla. Spoznali so ga in aretirali. Razprava je bila odgojena.

— Zrušila se je stropa molinice na Carpiju. Iz doslej še nepojasnjenega vzroka se je v ponedeljek ponoči nenadoma zrušila stropa molinice Marije Rožnega venca. Nesreča je popolnoma uničila umetniški okras stropa, izdelan v XVII. stoletju. Škodo cenijo na 30.000 lir.

— Po neprevidnosti je zažgal lase svoje tate. V ponedeljek v zgodnjih popoldanskih urah je sedela v Valenzi 68-letna Marija Cusano na dvorišču svoje hiše in počivala v ležalnem stolu. Njen zet 41-letni Achille Brunetti je bil v kuhinji in prtiljico. Prižgal si je cigareto in odvrnil vžgalico skozi okno na dvorišče. Nesreča je hotela, da je goreča vžgalica padla Mariji Cusanovi v lase, ki so začeli takoj goriti. Speča ženska se je zbudila, čim je čutila bolečine zaradi opeklin. Zbeganja je začela kričati in tekati po dvorišču sem in tja. Ko je zet videl posledice svoje neprevidnosti, je naglo priskočil in z naglo pomočjo se mu je posrečilo preprečiti težje posledice. Cusanova bo prebolela opeklino v enem mesecu, izgubila pa bo lase.

— Električni tok ga je ubil. Delavec Pasquale Martignoni, uslužbenec tvrdke A. Gastioni v Milanu, je hotel zvečer ugasniti električno luč v trgovini. Čim se je dotaknil prekinalja, ga je zadela moč elektricitetnega toka. Padel je po tleh in bil takoj mrtev.

— Ločena žena ne sme nositi moževega imena. Januarja l. 1940 sta se poročila v Milanu gospod S. C. in gospodična P. S. Njun zakon je ostal brez otrok. Ko se je S. C. nedavno vrnil z dolgega potovanja, je zvedel, da je njegova žena predala nerodnemu življenju in da ga je varala z nekim E. B. Vložil je pred milanskim sodiščem ločitveno tožbo po ženi in krivdi in zahteval, naj se uveljavi določilo novega civilnega zakonika, po katerem sme sodišče v težkih primerih prepovedati ločeni ženi nositi možovo ime. Sodišče je njegovo predlogo v celoti ugodilo in izreкло ločitev po krivdi žene, ki ji je obenem prepovedalo rabo moževega imena.

ponedeljek popoldne v Pistoi cav. Alfreda Galassija, med tem ko je z nekim svojim sorodnikom poslušal oddajo Londona.

— Tri smrtni nesreče v Rimu. Gazzana Gimbattista iz Terranove v Reggii Calabrii je obiskal s prijateljem Gianom Gringitijem svojo sestro, ki živi v Rimu v Livornski ulici. Po večerji sta se oba vlegla. Med spanjem je iz plinske napeljave uhajal plin in ju omamilo. Zjutraj so našli oba zastrupljena in mrtva. Žrtve smrtni nesreče je postal tudi 5-letni otrok Giuseppe Presilli, ki so ga starši pustili brez nadzorstva. Pri nekem stroju se je dotaknil električne žice. Visoka napetost ga je takoj usmrtila. Z en in pol metra visokega zidu je padel 62-letni Giulio Montelli. Zaradi silovitosti udarca z glavo ob kamenita tla je umrl že 20 minut po padcu. Kamenita tla je umrl že 20 minut po padcu.

IZ LJUBLJANE

— Lj hladno jutro. Včeraj je začela pometati burja in ponoči je bilo nebo že precej čisto. Zato se je pa tudi precej ohladilo. Davi je znašala minimalna temperatura samo 7,8°. Včeraj popoldne je bilo še sopeno in kopasti in razmršeni oblaki še niso napovedovali izboljšanja vremena. V nekaterih krajih je včeraj v resnici še deževalo. Zračni tlak je pa precej naglo narasčal ter se je dvignil v zadnjih 24 urah približno za 3 mm. Maksimalna temperatura je znašala včeraj 20,4°, danes bo pa najbrž že višja, ker je sonce začelo tako dobro greti že zjutraj.

— Lj Polna naročja poljskega cvetja prinašajo Ljubljancem s polja ob nedeljah in praznikih ter tudi ob delavnikih v mesto. Posebno v cvetočem maju in juniju se vsakdo veseli pisane poljskega cvetja, če je nabrano ob cestah in na mejah ter nabiralec cvetlic pri trganju ne pomendrajo žita in trave. Hoja po travnikih, še bolj pa po njivah je v današnjih časih greh proti splošnosti. Zlasti veliki grešnik so pa tisti, ki trgajo klasje za šopke. Nič boljši niso tudi tisti, ki si svoja stanovanja krasi s prelepo rdečo nemško deteljo ali z drugimi za prehrano ali krmo potrebnimi rastlinami. Zato oblasti škodo na polju smatrajo za tatvino in take ne preiščišene ljudi tudi kaznujejo za tatvino. Opominjamo vse prebivalstvo na posledice hoje po travnikih in njivah, posebno pa na neprijetna presenečenja, ki jih bodo doživeli nabiralec in nabiralec klasja in drugih za prehrano ali krmo potrebnih koristnih rastlin. Tudi prijatelji pisanih šopkov so v takem primeru škodljivi, tem večji tatovi so pa oni, ki nosijo domov polne mreže in oprtnice klasja ali detelje za zajce. Oblasti bodo kaznovale take majhne in velike grešnike, predvsem bodo pa neusmiljeno kaznovani vsi oni, ki bodo po lanskem slabem zgledu na take tatfinske pohode jemali s seboj škarje in strigil napol dozorlo klasje.

— Lj V Ljubljani so umrli od 28. maja do 3. junija: Cerin Franc, 85 let, učitelj, Hrušova cesta 23; Marn Josip, 75 let, učitelj, Vidovdanska cesta 9; Snoj Jerica, služkinja, Vidovdanska cesta 9; Ščuka Ivan, 63 let, železniški delavec, Vidovdanska cesta 9; Krapež Milko, 67 let, urarski mojster in trgovec, Večna pot 8; Kastelic Marija roj. Kralj, 85 let, zasebnica, Tovarniška ulica 2; Mrhar Tomaž, 89 let, bivši grobar, Vidovdanska cesta 9; Boštel Marija roj. Aleksič, 68 let, žena krojača, Vidovdanska c. 9; Jerman Anton, 68 let, služitelj katastra, uprave, Hrenova ulica 13; Prestor Marija, 82 let, zasebnica, Šišenska cesta 60. — V Ljubljanski bolnišnici so umrli: Bežalj Jakob, 74 let, postni zvan. v pok., Mandeljeva ulica 15; Rozman Marija, 35 let, Kozarje 124; Kržič Peter, 2 meseca, sin služkinje, Lipčeva ul. 3; Cunder Andrej, 8 mesecev, Savlje 85, obč. Ježica; Molik Marija, 69 let, posestnica, Vrhnika; Suhadolnik Marija, 71 let, vdova žel. zvančička, Sv. Jerneja cesta 28; Zajc Marija roj. Grmek, 77 let, vdova strojnika, Kržižniška ul. 10.

— Lj Delo na cesti. Na koncu Rimske ceste, pri Napoleonovem trgu, so v teku še nekatera popravila podzemne plinske napeljave. Delavci so cevi odkopali in manjša okvara kar na mestu popravljajo s pomočjo premične popravilnice. — Pražakova ulica je na odseku od Ciglatove do Miklošičeve ulice za vozovni promet zaprta. Cestnice bo obnovljeno, a sedaj ugotavljajo, v kolikšnem obsegu ga bodo moral popraviti.

— Lj Delojemalce, zaposlene pri tovarnah kvasa, kisa, marmelade, kavinah nadomestkov, pri izdelovanju čajnih mešanic, pri sodavičarjih ter izdelovanju alkohol-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO MATIOA
Moderna, duhovita in zanimiva zgodba o štirih zaljubljenih. — Odlični pevski vložki. Rosinjeva, Pucinijska in Brovra glasba! Prizori in arije iz »Madame Butterfly«

V dvoje je lepše
Igralci: Carlo Ninchi, Dodi Montano, Carlo Campanini
Predstave ob 15. in 19.15 uri; v nedeljo matineja ob 10.30 uri

KINO SLOGA
Luisa Ulrich, kot najboljša umetnica, nagrada na IX. kinematografski razstavi v Benetkah v prekrasnem vefilmu
Anelle

Visoka pesem idealne žene! Sodelujejo: Karl Ludwig Diehl, Werner Kraus, Axel von Ambesser
Predstave ob delavnikih ob 14. 15.50, 17.40 in 19.30 uri; v nedeljo matineja ob 10.30 uri

KINO UNION
Privesti do poroke hitru kar tri pare za le
Premeteno dekle

V glavnih vlogah: Carla del Poggio, A. Benetti, Rubi d'Alma in drugi
Predstave: ob delavnikih ob 15.30, 17.30 in 19.30 uri; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30

KINO MOSTE
Zaradi ogromnega zanimanja ponavljamo film
Don Juan

Gino Cervi, Camillo Piloti v odličnem filmu
Dva narednika

Nedelja ob 12. 14.5, 15.5; delavnik ob 16. uri
Predprodaja v nedeljo ob 10.30 dalje
V nedeljo ob 15. uri zvečer
Dva narednika

nih in brezalkoholnih pijač, vabimo na sestanke, ki bo v nedeljo, 6. junija ob pol 10. dopoldne v dvorani Pokrajinske delavske zveze (bivše Delavske zbornice), Miklošičeva c. 22. Na sestanku se bo razpravljalo o položaju delavstva in sklenili kolektivne pogodbe. — Oddelek industrijskih delojemalcev pri P. D. Z. — Lj Decimlno tehnično z nosilnostjo 500 do 1000 kg potrebuje mestni preskrbovalni urad Ljubljanski. Ponudniki naj se zglase na Krekovem trgu št. 10, v Mahorvi hiši, I. nadst., soba št. 1.

— Lj Starši! Za sprejemni izpit na gimnazijo pripravljajo temeljito in vestno po novih predpisih: slovenščino, zgodovino, zemljepis, računstvo, profesorji-strokovnjaki v tejaji, ki se začne 7. junija. Honorar nizek. Od 12. junija dalje posebna priprava tudi za male naturante. Enako začnemo 12. junija poseben tečaj matematike za veliko maturo. Oglaste se s prijavo dopolne ali popoldne na naš naslov: Novi (Turjaški) trg 5. Instrukcije.

— Lj Prekajeno meso se bo dobilo tudi pri trgovcu Kamenšku Francu v Einspielerjevi ulici. S tem izpopolnjujemo včeraj objavljeni seznam.

— Lj Sino se danes in jutri bo odprta umetnostna razstava šestorice v Jakopičevem paviljonu. Na ogled so postavili: slikarji Kregar, Mušič, Sedej in Omerša največja olja, kiparja Putrih in Kalin pa učinkovite plastike. Jutri, v nedeljo, bo imel prof. Kregar vodstvo. Razstava ne bo podaljšana.

— Lj Umetnostne razstave slikarja Bruna Vavpotiča in zgornjih prostorih Ober-snelove galerije na Cesti Arielle Ree je že takoj ob otvoritvi vzbudila živo pozornost. Razstava je v resnici edinstvena, saj so postavljeni na ogled skoraj sami ljubljanski motivi. Dela so zelo učinkovita in zgovorno pričajo o visoki ustvarjalni sili razstavljalca. Slikam primerne okvirje je dobavila trdnica Ober-snel. Obidnostno opozarjamo, da bo zanimiva razstava odprta samo kratek čas.

— Lj Trije naši umetniki — koncertanti: Albert Dermelj, Centa Sedlbauer in Marijan Lipovšek, ki so združeni v stalno komorno združenje pod imenom Ljubljanski komorni trio, bodo priredili samostojni koncert v petek, dne 11. t. m. v veliki filharmonični dvorani z naslednjim sporedom: 1. Beethoven: Trio v c-molu op. 1 št. 3; 2. Pizzetti: Septembarska rapsodija in 3. Dvojak: Dumky op. 90. Izredno bogat spored, ki bo gotovo vzbudil največje zanimanje pri naši koncertni publiki. Začetek koncerta bo točno ob 19. uri. Predprodaja se bo začela v ponedeljek v knjigarni Glasbene Matice.

— Lj Walpoldice amabile passito, sladki muškatelec, burgundec, so odlična sortirna vina, ki jih toči gostilna »Lovšine«. Odlična kuhinja.

Varčnost

Ce bi jaz pisal zakone, bi prepovedal luksuzne izložbe, ki se pred njimi naslanjajo in zapadajo izkušnjam naše žene. Vedno, kadar gre moška žena po glavnih ulicah mesta, pride do prepričanja, da ji manjka zdaj to zdaj ono in da bo morala kmalu hoditi v Evinem kostumu. Nekega dne, ko se je vrnila domov, me je zopet presenetila, rekot:

— Nov klobuk potrebujem.
— Kaj, nov klobuk? — sem vzkliknil.
— Ne govori mi takšnih neumnosti! Draginja naju duši, v kleti ni niti polenčka drv, ti pa misliš na nov klobuk.

— Toda, dragi možiček, saj ti vendar ne morem delati sramote... Raje bom letos pozimi zmrazilava kakor da bi ostala brez tistega krasnega klobučka, ki sem ga videla v izložbi salona »Mimic... Pravim ti, da je to prava pesem...

— Že mogoče, toda jaz poznam drugo pesem, ki se glasi: denarja nimam.

— Uh, ti si pa res nemogoč človek — je odgovorila žena, — kadar kaj potrebujem, nimam denarja, oni dan si pa potrošil toliko denarja za davke in niti z besedico nisem ugovarjala.

— Se tega ni bilo treba, da bi ugovarjala, če izpolnjujem svoje državljanske dolžnosti!

— Lj Akad. slikar Stane Kregar bo jutri ob 11. uri vodil na razstavi v Jakopičevem paviljonu. V zvezi z razstavljenimi deli Sedeja, Kregarja, Mušiča, Putriha, Kalina in Omerse se bo dotaknil občutljivega vprašanja naše časopisne kritike in njene odnosa do likovne umetnosti, kar bo temu vodstvu dalo posebno zanimivo obsežje. Opozarjamo na razstavo vse, ki je še niso obiskali ter pripominjamo, da se jutri v nedeljo zvečer nepreklicno zaključuje.

— Lj Očistenje kanalov v Vegovi ulici. Delavci mestne občine pridno nadaljujejo s čiščenjem kanalov. Sedaj so na vrsti kanali v Vegovi ulici. Delo hitro napreduje. Mestni kanali so zelo prostorni in sodobni.

— Lj Za nove osebne legitimacije Vam izdela fotografije hitro in lično FOTO BEM, Wolfova 6.

Spodnja štajerska

— Novi grobovi. V Mariboru so umrli soproga železniškega uradnika in hišna posestnica Julijana Črepinko roj. Schön, stara 65 let, zasebnica Rosina Wegner, stara 73 let, učence Anton Schulz, star 11 let, mersarski pomočnik Maks Kristan, star 21 let, in delavčev sinček Franc Bombek iz Dogoč. V ščitanju sta umrli zasebnica Ana Mikolič roj. Robič, ki so njeno truplo prepeljali v Selinco ob Dravi in Gustav von Schreiber, star 60 let. V Valiki vasi pri Leskovcu je umrl kočevski izseljenec Josip Wittehl, star 72 let. V Ptujju je umrla Rozina Kamenšek, stara 56 let. V Celju so umrli Ivan Iršič, star 71 let, Elizabeta Fabja, stara 53 let in Janez Jober, star 60 let, vsi iz Celja, dalje Frano Guber iz Črne vasi, star 74 let, Margareta Podgoršek iz Slivnice pri Celju, stara 13 let in Marija Staroveski, iz okolice Pristave pri Smarju, stara eno leto. V Mariboru sta umrli šoferjeva soproga Marija Springer roj. Gaber, stara 33 let, in posestnica Antonija Duh, stara 91 let. V Čretu je umrla Terezija Rebov, stara 81 let. V Rogški Slatini sta umrli Barbara Gorican iz Irja, stara 88 let, in Antonija Lesjak iz Radovljice. V Gribljah pri št. Jurju je umrl Janez Gorjup, star 74 let. V Skorbi pri Slovenjvsi je umrla Terezija Seneković, stara 76 let.

— Življenje in umiranje. V drugi polovici maja so bili v Mariboru mrtvi 103 otroci, od teh 46 dečkov in 57 deklic. Novih grobov je bilo 50, porok pa 23. V Ptujju so se poročili Anton Arnejčič z Najo Sumenko, oba iz Zgor. Brežic, Ludvek Hfner iz Rogovnice z Matildo Kovačič iz Tnave, Friderik Krois iz Ptujja z Ljudmilo Ribič iz Krčevine in Herman Erjavec z Ptujja z Marijo Ploeh iz Nove vasi. V Celju so se poročili Gregor Vetrh z Julijano Lesnikar, Janez Sterle s Terezijo Stante, Janez Kržnik s Silvo Zvižaj, Ludvik Jager z Emanuelo Duržel, vsi iz Celja.

— Zaključek sezone v mariborskem gledališču. Mariborsko gledališče zaključilo svojo letošnjo sezono že v ponedeljek 14. t. m., ker bo gledališko poslopije p. enovljeno, gledališki oder pa tehnično izpopolnjen.

— Odlikovani kmetje. V nedeljo 30. maja so se zbrali v Veljani okrajški kmetje, da prisostvujejo odlikovanju 17 svojih tovarišev za posebne zasluge. Odlikovani kmetje so izročili državnim organom več pridelkov, kakor bi jih bili morali.

— Požar. V Čretu pri Slivnici je nastal požar na posestvu Marije Glomeršnik. Ko je Glomeršnikova reševala iz goreče hiše pohištvo in drugo imetje, je zadobila tako težke opekline po vsem telesu, da so jo morali prepeljati v mariborsko bolnico.

— Spodnjaštajerska za nemški Rdeči križ. Druga javna zbirka prostovoljnih prispevkov za nemški Rdeči križ je vrgla 280.494,62 mark ali 84.538,11 mark več, odnosno 43,03 % več kakor polna zbirka lani.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 6. JUNIJA 1943-XXI.
8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskini. — 8.15: Koncert organista Alessandra Pascucci-ja. — 11.00: Prenos pete mase iz Bazilike Sv. Pavla v Rimu. — 12.00: Razlaga Evangelija v italijanskini (O. G. B. Marino). — 12.15: Razlaga Evangelija v slovenščini (O. K. Sekovanič). — 12.30: Poročila v slovenščini. — 12.45: Napovedi in romane. — 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskini. — 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenščini. — 13.12: Klasični orkester vodi dirigent Manno. — 14.00: Poročila v italijanskini. — 14.10: Koncert Malega orkestra vodi dirigent Stane Lesjak. — 15.00: Poročila v slovenščini. — 17.15: Ing. Zaplotnik: Zagotovimo si dobro seme — kmetijsko predavanje v slovenščini. — 17.35: Koncert violinistke Francke Rojec-Ornikove pri klavirju Marta Bizjak-Valjalo. — 19.30: Poročila v slovenščini. — 19.45: Politični komentar v slovenščini. — 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskini. — 20.20: Filmske pesmi izvaja orkester pod vodstvom dirigenta Petrlija-ja. — Znanj valčki. — 20.50: Predavanje v slovenščini. — 21.00: Koncert Radijskega orkestra in Komornega zbora vodi dirigent D.

M. Sijanec. — Slovenska glasba. — 21.30: Zanimivosti v slovenščini. — 21.40: Koncert tria Sjajs-Burger-Lipovšek. — 22.45: Poročila v italijanskini.

PONEDELJEK, 6. JUNIJA 1943-XXI
27.30: Pesmi in naprevi. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanskini. 12.20: Plošče; 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Valčki. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanskini. 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.12: Orkester vodi dirigent Petrlija. 14.00: Poročila v italijanskini. 14.10: Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijanec; glasba za godalni orkester. 14.45: Pisana glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanskini. 17.15: Koncert kmečkega tria. 17.35: Pesmi in naprevi. 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politični komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanskini. 20.40: Lirična prireditev družbe EIAR: »Otello« — uglašil Verdi. V odmorih: a) predavanje v slovenščini; b) zanimivosti v slovenščini; c) poročila v italijanskini.

Smrtna nesreča

Trebnje, 1. junija. Včeraj popoldne se je v Kamni gori pri Trebnjem smrtno ponesrečil posestnik Retelj Janez iz Lukovke. Nesreča se je dogodila na križišču šentjanske železnice z državno cesto. Ponesrečenec se je z vozom pripeljal v Trebnje, kjer je kupil umetna gnojila in se je proti večeru vračal na svoj dom. Na križišču pa ga je doletela smrt. V trenutku namreč, ko bi moral prevoziti železniški progo, je iz Trebnjega pripeljal šentjanski vlak in usodno srečanje je bilo neizogibno. Vlak je pregazil voz, nesrečnega voznika pa je potegnil pod kolesa lokomotiva ki ga je med estanki razbitega voza dobesedno zmelala. Ponesrečenec je bil v trenutku mrtve. Posamezni udje so ležali raztreseni na daljavo več metrov. Po komisijskem ogledu so pokojnika spravili v krsto in so ga prepeljali na njegov dom. Z nesrečno družino, ki šteje poleg težko prizadete vdove še 7 nedolnih otrok, sočustvuje vsa okolica.

Ob tej priliki naj pripomnimo, da je železniško križišče z državno cesto v Kamni gori pri Trebnjem eno najnevarnejših na Dolenskem in je bila že ponovno izražena želja, naj bi železniška uprava na tem mestu zgradila varnostne železniške zapornice. To križišče je povsem nepregledno, ker zapira pogled na železnico visoka občestna meja. Njive pa, ki padajo proti železnici, so posejane z žitom in je nepreglednost tem večja. Spominjamo se še neprijetnih srečanj avtomobilistov in drugih voznikov, ki so na tem križišču le za las ušli smrti. Ta zadnja nesreča pa ponovno dokazuje, kako nujno potrebne bi bile na tem nevarnem železniškem križišču varnostne zapornice.

GLEDALIŠČE

DRAMA
Sobota, 5. junija, ob 18.30: Primer dr. Hirna. Izven. Zadnjikrat. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Nedelja, 6. junija, ob 18.30: Jesen. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Ponedeljek, 7. junija: Zaprt.

OPERA
Sobota, 5. junija, ob 18: Seviljski brivec. Gostovanje Liane Cortinijeve in Gina Becchija, članov rimske Kraljeve opere, ter dirigenta Arturja Lucona. Izven. Cene od 60 lir navzdol.
Nedelja, 6. junija, ob 17: Prodana nevesta. Izven. Cene od 28 lir navzdol.
Ponedeljek, 7. junija, ob 18: Seviljski brivec. Gostovanje Liane Cortinijeve in Gina Becchija ter dirigenta Arturja Lucona. Izven. Cene od 60 lir navzdol.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik št. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino Ljubljansko naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):
1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenčna moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina sojena 19 lir za kg; mast 17 lir za kg.
3. Kila, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za sto; mehki robanci (žamjanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za sto; trda razžagana drva 40 lir za sto; enotno milo, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

— Ne, draga moja, zdaj mislim povsem resno. Niti pare ne dobiš. V omari imaš celo zbirko tvojih klobučkov. Pokliči modistko, da ti prenaredi enega po največji modi in stvar bo v redu. Upam, da je s tem poglavje o krasnem klobučku zaključeno.

— Ti si mi pravi Skot! — je siknila moja žena skozi zobe. Odsila je iz sobe in zaloputnila vrata za seboj

Ljubljanski botanični vrt

Iz zgodovine o njegovi ustanovitvi in razvoju

Ljubljana, 5. junija
Med ljubljanskimi ustanovami, ki izpričujejo kulturno izročila našega mesta, se lahko po našemu tudi z botaničnim vrtom. Botanični vrt ne moremo kratkoma uvrščati med ljubljanske nasade in vrtove; botanični vrtovi niso po svojem namenu in ureditvi lepotna, arhitektonska ali zgolj vrtnarska naprava, kar poveže samo ime. Namenjeni so proučevanju rastlinstva, gojitvi rastlin, zbranih po botaničnih načelih in razvrstitvah. Medtem ko so javni mestni nasadi arhitektonska ureditev ter tako spadajo na področje umetnosti, je botanični vrt znanstvena ustanova. Prav zaradi tega botanični vrt ne more toliko nuditi povprečnemu človeku, da bi v njem videl res kaj »posebnega«. Zgolj ljubitelji narave brez globlje botanične izobrazbe ne pride tam »na svoj račun«; bolj kakor koli drugje v naravi. Botanični vrt živi svoje življenje za visoko zidano ograjo ob lžanski cesti, tako da je skoraj povsem prezrt. Morda bo prav zaradi tega koga zanimalo, kako je bil ustanovljen in kako se je razvijal ter postal ugledna znanstvena ustanova pod vodstvom prof. A. Paulina, našega znamenitega, pred meseci umrlega botanika.

Zgodovina ustanovitve

Ljubljanski botanični vrt je bil ustanovljen pred dobrimi 130 leti, leta 1809. V začetku sicer ni bil botanični vrt v pravem pomenu besede. Leta ustanovitve nas spominja na znamenite zgodovinske dogodke v Ljubljani; naše mesto je tedaj dobilo druge gospodaje — zasedli so ga Francozi. Botanični vrt je bil torej ustanovljen v francoski dobi. Maršal Marmont, guverner Ilirije, je tedaj prepustil 72 arov 43,9 m² veliko zemljišče za ureditev botaničnega vrta. To nalogo je prevzel gimnazijski prefekt Fr. Hladnik. Znano je, da se je v francoski dobi pri nas začelo lepo razvijati šolstvo in botanični vrt je bil šolska ustanova. Namenjen je bil za gojitev domačega rastlinstva. Francoska uprava je določila ustanovi 1000 frankov na leto za vzdrževanje in še posebej 500 frankov za vrtnarja. Čim je bila ustanova ustanovljena, seveda še ni bilo vrta; najprej ga je bilo treba urediti. Hladnik je začel vrt urejevati leta 1810. Priznati je treba, da se je oprjel svoje naloge z vno, kajti že leta 1812 je bilo na vrtu 768 domačih rastlinskih vrst.

Vrt po odhodu Francozov

Avstrijska uprava je prevzela ustanovo, ki so jo zapustili Francozi po svojem odhodu. Ni pa pokazala posebnega razumevanja za njo. Določena je bila sorazmerno nizka letna podpora, le po 400 gl. Zato niso mogli zaposliti niti vrtnarja. Do leta 1819 niso imeli niti stalnega vrtnarja, zato je Hladnik našel vajenca, ki ga je izučil za vrtnarskega pomočnika. Mladji vrtnar je delal na botaničnem vrtu pod Hladnikovim vodstvom do leta 1834. a do leta 1850 je vrtnaril pod nadzorstvom profesorja botanike, kemije in fizike (na detanji medicinski šoli) dr. I. Biatrovskega, ki je prevzel vrt po odstopu Hladnika. Dotlej se je vrt sicer precej dobro razvijal, čeprav ni dosegel značaja smotno urejene znanstvene ustanove. Hud zastoj je na nastal, ko ni bilo več strokovnega vodstva in je bil vrt prepuščen samo preprostem vrtnarju. Leta 1850 je bil Biatrovsky premeščen v drug kraj in botanični vrt je ostal brez strokovnega vodstva.

Preden je vrt prevzel Paulin

»Botanični vrt je sčasom postal vse prejši, kakor kar bi naj bil po svojem imenu. Do leta 1867 je bil botanični vrt brez vodstva. Oskrboval ga je le vrtnar. Upravno je vrt sicer spadal pod višjo gimnazijo, toda nikogar ni bilo, ki bi se zanimal za smotno, znanstveno delo. Ko je leta 1867 umrl vrtnar, ki ga je izučil še Hladnik je bil nameščen Ivan Pulitz, ki je bil sicer dober vrtnar, toda le za sadjarstvo in zelenjadarstvo, medtem ko mu je bila botanika sploh tuja. Tudi vodja vrta, profesor gramatike Valentin Konejšek, ni bil botanik, ter ni imel pravega razumevanja za botaniko. Razumljivo je, da ustanova tedaj ni mogla napredovati in botanični vrt se je spreminjal v sadovnjak in v grede za zelenjavo. Prav za prav ni bilo botaničnega vrta, dokler se ni začel urejevati prof. Paulin. Pulitz je vrtnaril do leta 1906. Na upravnih mestih niso imeli nobenega pravega razumevanja za ustanovo, kar sprevajamo že iz tega, da so vrtnarja plačevali kakor navadnega slugo. Niso mu nudili niti stanovanja na vrtu, kakor je običaj za vrtnarja pri botaničnih vrtovih. Ko je bilo torej treba namestiti drugega vrtnarja ni bilo zanj primernega kredita, saj za tako slabo plačo niso mogli najti boljše usposobljene moči.

Pod vodstvom prof. Paulina

Zgodovina pravega botaničnega vrta se začne leta 1866, ko je ustanovo prevzel prof. Paulin. Po je nastopil slavnost prof. Paulin, je bilo zemljišče, prvotno namenjeno za botanični vrt, spremenjeno v park, ker so se dre-

vesa, posajena ob ustanovitvi vrta, razrasla; ostanek zemljišča je bil namenjen bolj prozaičnim potrebam, sadjarski šoli in pridelovanju zelenjave. Del vrta so leta 1868 spremenili v sadovnjak, da so se tam učili ter vadili učiteljski kandidati. Glavno pozornost so posvečali sadovnjaku, botaniko v širšem pomenu so pa povsem zanemarili. Tako je prof. Paulin našel na vrtu ob prevzemu le 312 vrst domačih rastlin, dreves in grmov, ki pa niso bile niti urejene po nobenem sistemu. Enoletne in dvoletne vrste so bile zastopane v manjšem številu po navadnih okrasnih rastlinah, precej več je pa bilo zelenjavnih vrst. Alpinet je bila igračka, da je dandanes celo več boljših po meščanskih vrtovih. Imel je obliko poldrug meter visoke kopice v premeru 3,5 m iz konglomerata; posajenih je bilo le okrog 20 vrst alpskih rastlin, a med njimi ni bilo nobene redkosti. Ustanova ni imela niti herbarija in sploh ne nobenih zbirk. Prav tako niso imeli knjižnice, če izvažamo pet knjig, ki jih je zapustil še Hladnik. Ustanove ni nihče poznal, saj ni bila v stiku z botaničnimi vrtovi ter ni zamenjavala z nikomur semen in rastlin. Iz tega je pač jasno razvidno, kako težko nalogo je prevzel prof. Paulin. Dobro se je zavedel, da ne more biti namen botaničnega vrta, gojiti le nekaj sto domačih rastlin za šolske namene, ter da bi le zaradi tega ustanova ne bila potrebna. Novi vodja je šel takoj na delo; prva naloga je bila, zbrati čim več vrst rastlin. Že prva leta je tudi nabiral domače rastline na ekskurzijah in vzgojil je mnoge rastline iz semen. Precej rastlin je kmalu pridobil z zamenjavo od drugih botaničnih vrtov. Seveda se pa marljivi vodja ni zadovoljil samo s tem; začel je tudi smotno urejati zbrani material. Prostor je postal kmalu pretesen, tako je pa bilo treba čimbolj zmanjšati sadovnjak in zelenjadni vrt. Razen tega je bil povečan alpinet. Število vrst rastlin je stalno naraslo in že leta 1889, torej po treh letih Paulinovega vodstva, je znašalo že 2800. Paulin je v resnici delal čudeže; on je ustvaril ljubljanski botanični vrt in če bi se ne pro-

stavljal tudi kot znanstvenik sam na sobi daleč izven mej domovine, bi ga morali šteti med najbolj zaslužene moše zgolj zaradi ureditve botaničnega vrta.

Botanični vrt ob svoji stoletnici

Ljubljanski botanični vrt je pod Paulinovim vodstvom postal kmalu ugledna znanstvena ustanova, znana tudi v tujini. Leta 1889 je bil izdan že prvi seznam semen in rastlin za izmenjavo, tako da je ustanova tedaj stopila v zvezo s številnimi evropskimi botaničnimi vrtovi. Kako naglo se je razvil botanični vrt, sprevajamo iz seznama, objavljenega leta 1910; v njem je že 2237 zaporednih števil in tedaj so izmenjavali semena in rastline s 96 botaničnimi vrtovi. Leta 1911, torej ob svoji stoletnici, je ljubljanski botanični vrt razposlal 5500 zavitekov semen in 650 vrst živih rastlin in v zameno je prejel 2500 zavitekov semen in 1150 živih rastlin. V letih 1910/11 so na vrtu že gojili 6412 rastlinskih vrst, ki so spadale v 1425 rodov in 175 rastlinskih družin; med njimi je bilo 1500 enoletnic in dvoletnic. Po zemljepisni razširjenosti je bilo zastopanih 2047 izvenevropskih in 4365 evropskih vrst, med njimi 2234 vrst področja bivše Kranjske. Vrt se je tako lepo razvil ter izpolnil, čeprav je prejel male podpore in čeprav si je Paulin prizadeval zmanjšati, da bi preprčal gospode na upravnih mestih, kako nujno bi bilo treba izpolniti vrt s primernimi pripadajočimi poslopji in napravami. Dolgo je bilo treba celo dokazovati, kako zelo bi na vrtu potrebovali vodovod, zlasti za ureditev bazena, kjer bi gojili rastline našega Barja, rastline, ki naglo izumirajo zaradi osuševanja. Kadar koli bomo govorili ali pisali o našem botaničnem vrtu, ne bomo mogli prezreti imena prof. Paulina; ko je umrl ta naš zaslužni mož, ni bilo dovolj naglašeno, da je ustvaril ljubljanski botanični vrt, ki se je razvil tako, da bi bile s takšnim lahko ponosno tudi univerze z velikimi izročili. Ne smemo tudi pozabiti, da je ljubljanski botanični vrt nastal več desetletij pred ustanovitvijo univerze.

Ali znajo psi računati?

Psa lahko dresiramo tako, da rešuje računske naloge na določene znake

Ljubitelji živali vedno znova zatrjujejo, da so psi zelo inteligentni, da znajo na svoj način govoriti in celo šteti. Nehote pa pri tem delajo napako, da resničnih sposobnosti živali sploh ne upoštevajo, pač pa pripisujejo nekaj povsem nadnaravnega, da, celo smešnega, namreč sposobnost mišljenja, kakor misli človek. O takih prijeteljih živali govori nemška revija »Natur und Kultur« v obširnem članku, ki v njem zavrača trditve, ker so brez vsake stvarne podlage.

Kakor bi bilo nepasje, če bi se recimo pes naučil olupiti pomarančo, ki v njegovem naravnem svetu ne igra nobene vloge, prav tako neizvedljivo je tudi, če opravljajo živali razna človeška dela, če naj bi računale, čitale ali pisale. Vse to jim je prav tako tuje in nepotrebno, kakor zvezdani posuto nebo nad njimi. Boljši poznavalec živali ni tisti, ki smatra za človeka papigo, ki jo je naučil izgovarjati nekaj besed in jih smiselno uporabljati, temveč oni, ki vidi navzlic podobnosti med govorico in originalom globoko bistveno razliko med človekom in živaljo. Papigi manjka abstraktno oblikovanje pojmov, ki šele daje svojstvenost našemu govoru.

Gotovo je na svetu več dreserjev in učiteljev psov, ki govorijo o človeških dejanjih svojih ljubljencev. Ne vedo pa, kako izredno dojemljivo so lahko živali. V »Zeitschrift für Tierpsychologie« je bil o tem

nedavno objavljen zanimiv članek, ki je tem pomembnejši, ker nudi gospodar računajočega psa sam potreben pogled v svoje »čarovništvo«. Gre za cirkuškega psa, ki mu daje občinstvo računske naloge. Če ga vprašajo, koliko je tri in štiri, zalaja pes v odgovor sedemkrat. Da bi bilo izključeno nevidno dajanje znakov, stopi ta čas gospodar v sosedno sobo. Najbolj čudno pa je bilo, da je pes z zavestnimi očmi »bral« odnosa »odlajak« s šolske table dvomestna števila.

Ko so se pobliže zanimali za ta presenetljiv primer, so dognali, da je bil pes v resnici dresiran samo za dve skupini znakov, začetek in konec lajanja. Njegov gospodar za to nima drugega določene, temveč več znakov. Pomaga si tako, da nauči psa na znake, ki mu jih daje, bodisi z gibi svojega telesa ali pa s komaj slišnim drsanjem noge. Če gre za gibe telesa, ga mora pes seveda videti. Drsanje noge ali tleskanje s prsti pa sliši pes iz sosedne obe, gospodar seveda pazi na to, da ga sliši samo pes, ki ima izredno oster sluh. Gospodar je priznal, da je v vsakem primeru po svoji asistenci zvedel za rešitev naloge. Na tem psu ni treba obdobjati njegove računske umetnosti, pač pa izredno dober sluh. Psi torej ne znajo računati, pač pa jih lahko tako dresiramo, da rešujejo matematične naloge na določene znake.

Maršal Mannerheim potopisec

Finski maršal Karol Gustav Mannerheim je zelo znan kot dober strateg. Toda le malo ljudi je poučenih o tem, da je nedavno izdal pomembno potopisno delo pod naslovom »Po Aziji od zapada na vzhod«. V tem delu je zanimivo opisal kraje, poti, vasi, mesta, narode in rase, ki jih je spoznal leta 1908., ko je prepotoval v spremstvu dveh kozakov pot od Bakua pa do kitajske prestolnice. Ta pot je dolga 14.000 km, od teh jih je prevažal 3000 po popolnoma neznanih krajih in pokrajinah.

Znani raziskovalec neznane Azije Sven Hedin se je zelo pohvalno izrazil o tem delu maršala Mannerheima, ki so ga »brali z velikim zanimanjem, saj je napisano v živahnem slogu, ki zelo priteguje čitateljevo pozornost. Sven Hedin priznava, da so

mu pri njegovem azijskem znanstvenem potovanju zelo koristili zemljevidi, ki mu jih je svojčas stavil Mannerheim na razpolago.

Na smrt obsojena

Zaradi številnih tatvin ob priliki zadnjih letalskih napadov na Berlin je bila obsojena na smrt pred posebnim sodiščem v Berlinu 37-letna Charlotte Ioch.

900 milijonov zvezd lahko fotografiramo

Približno pred 100 leti se je prvič posrečil poskus fotografirati nebesna telesa, v prvi vrsti luno. Tudi prve zvezde so takrat fotografirali. Pozneje se je pa fotografiranje nebesnih teles izpopolnilo, in sicer tako, da je v marsikaterem pogledu naravnost presenetljivo. Dočim vidimo s

Balkan: Zasliševanje sumljivega kmeta

prostim očesom na nebu samo okrog 6000 zvezd, jih vidimo s pomočjo daljnogleda že 100 milijonov. To ogromno število pa lahko človek še daleč prekositi, če pokliče na pomoč fotografski film. Z njegovo pomočjo dosežemo okrog 900 milijonov zvezd. Potrebno so pa seveda največji daljnogledi.

Glasba pred 300 leti

Točno pred 300 leti ob koncu maja 1643 je priredil v Nürnbergu na vrtu magister Johann Michael Dolherr, profesor teologije in ravnatelj nürnberške gimnazije in mestne knjižnice, priljubljen govornik in pridigar, javen koncert. Na njem je podal zanimiv zgodovinski pregled glasbe. Na sporedu je bilo rečeno: »Začetek, nadaljevanje izpremembe, raba in zloraba plemenite muzike.« Spored je obsegal 22 značilnih komadov.

Atenska policija proti čarovnikom

Atenska policija je začela loviti po mestu razne čarovnike, zaklinjalce kač, vedeževalce itd. Ta ukrep je bil nujno potreben, ker so se bili človeško naivnost izkoriščajoči čarovniki zadnje čase zelo razmnožili. Policija je aretirala mnogo takih sleparjev in jih izročila sodišču.

Moč slonovega rilca

Slon ima v rilcu izredno moč. V njem je osredotočeno največ mišic, kar jih premore katero koli živo bitje v enem organu. V slonovem rilcu je okrog 40.000 mišic ali približno 60krat toliko, kakor v vsem človeškem telesu. Slon uporablja rilce vsestransko. Z njim podira debela drevesa ali pa pobira s tal drobne predmete. Služi mu za delo, pa tudi za obrambo.

Križanka št. 81

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		13		14	15		16		17		
18	19		20	21			22		23		24
			26			27	28	29		30	31
32	33			34	35			36		37	38
40				41						42	
		43	44		45			46	47		
48	49		50	51			52	53		54	55
		56	57		58		59	60		61	62
63						64				65	

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. mesto za Hrvatskem med Dravo in Savo, 6. vas pod Krimom, 8. veren spremljevalec, telesni stražnik, 13. pesmi, 14. vas v okolici Zagorja, 17. osebe iz Gotovčeve opere »Ero z onega sveta«, 18. del telesa, 20. odličnejša ženska, 22. vrhna plast zidu, 24. kača, 26. cima, klica, pogank, 27. drzen, pogumen, 30. nepošten človek, 32. vojaška enota, 34. neuspeh, podrtija, 37. onjevitost, zanos, 40. možko ime, 41. kratek duhovit izrek, 42. velika časovna enota, 43. veznik, 45. nevelika, 46. možko ime, 48. pritok Donave na Bavarskem, 50. sij, zar, 52. rimska boginja, Jupitova žena, 54. žensko ime, 56. osebni zaimsek, 58. štirinajst egiptovskih faraonov se je tako imenovalo, 61. glasbeni pojem, 63. reklamni napis, tabla, ki označuje trdoto, 64. grška črka, 65. stopica iz dveh kratkih in enega dolgega zloga.

Navpično: 1. stara označka za hrast, 2. termin, določena doba, 3. del telesa, član, 4. znanost, nauk, 5. evropsko glavno mesto, 6. italijanski spolk, 7. njega, 8. oblika pomožnega glagola; Noetov sin, 9. sorodnica, 10. erbij, 11. redek, nizek gozd, 12. neusmiljen, neizprosen, neobčutljiv, 15. opora, pomoč, 16. spor, nasprotje, navzkrižje (množ.), 19. država v USA, 21. enaka višina kurzne in imenske cene vrednostnih papirjev, 23. vrsta blaga, 25. znanstvenik, ki se bavi s sestavo človeškega te-

lesa, 26. nemški filozof, 28. nadležnost, težke misli, slabo spanje, 29. možko ime, 31. nasprotje duha, 32. veznik, 33. kazalni zaimsek, 35. angleški predlog, 36. oblika pomožnega glagola, 38. samo, 39. medmet, 44. zaliv, kjer se izliva Marica v Egejsko morje, 47. tekočina, 48. hoditi, premikati se, 49. nerabilen, komaj izdelan, 51. temen, črnogled; redek nebesni pojav, 53. nadležna žuželka, 54. razdobje, doba (množ.), 55. pevski glas, 57. nikalnica, 59. tuja kratica za gospod, 60. oblika pomožnega glagola, 62. nada.

RESITEV KRIŽANKE ŠT. 80

Vodoravno: 1. vaba, 5. Kiel, 9. obara, 11. ido, 12. zelena, 14. in, 15. ogli, 17. spet, 18. po, 19. ab, 21. al, 22. Nen, 23. krog, 25. vic, 26. oko, 27. možat, 29. vl, 30. mode, 31. seja, 32. ne, 33. Celje, 35. lev, 36. Lea, 37. begi, 38. kap, 39. te, 40. os, 41. on, 42. Salm, 43. por, 45. Ob, 47. mozaik, 50. voj, 52. Katra, 53. Orel, 54. rado.

Navpično: 1. voz, 2. Abel, 3. Bal, 4. areopg, 6. II., 7. Edi, 8. London, 10. angel, 13. alt, 16. Cakovec, 18. Peca, 20. brki, 22. nize, 24. oc, 25. voda, 27. moje, 28. Treviso, 30. meja, 31. slep, 32. nego, 34. elan, 35. le, 37. Belzar, 38. Kosovo, 39. tarok, 42. som, 44. Bird, 46. bor, 48. ata, 49. kao, 51. je.

GEORGE OHNET:

PRODAJALEC STRUPOV

ROMAN

V zli slutnji se je Kristijanovu očetu zmačil obraz.

— Kaj pa nameravaš?... Čemu tak poskus?... Pojasni mi svoj sklep...

— Nikar me ne vprašuj... prepustite mi svobodno odločanje. Zahtevam samo rok štiriindvajsetih ur. Jutri ob tem času bo že vse urejeno.

— Pazi, da te znova ne pretenta.

— Ne. To, kar sta mi prav kar povedala, mi je odprlo oči. Tež zagonetki hočem priti do dna... In gorje ji, če se prepričam, da me res mrzi, da se mi hoče samo osvetiti!

Na obrazu se mu je poznalo, kako silno ga je prevzela jeza in kako je njegova vera v Etienneetto omajala.

— Če sta me pa nalagala vidva...

— Ah, midva sva lahko brez skrbi, — je odgovoril Vernier odločno. — Žal sva namreč še preveč pre-

pričana o tem, kar sva ti povedala. Zahtevaš torej rok štiriindvajsetih ur...

— Da.

— Naj bo, In tudi če bi hotel izrabiti ta rok proti nama — kajne, Genevieve? Midva se sklicujeva na svojo pravično stvar in vest — zgodi se torej tvoja volja.

— Da, Kristijan. In daj bog, da bi bila to odločilna preizkušnja, — je dejala Genevieve.

— Saj drugače tudi biti ne more, — je odgovoril Kristijan odločno.

XIII.

Naslednjega dne je sedel Kristijan že ob pol treh popoldne v travi na bregu reke in čakal na dogovorjeni sestanek z Etienneetto. Emmeline, njegov oče, Vertemousse in Raymond so se bili odpeljali s kočijo na celodnevni izlet. Bil je prepričan, da Genevieve, ki mu je bila obljubila prepustiti mu svobodno odločitev, ne bo skušala prekrizati njegovih načrtov in tako je lahko po pravici upal, da ga ne bo nihče motil. Enako je bil pa tudi prepričan, da pride njegova ljubica na sestanek, kakor mu je bila obljubila. Poznal jo je še predobro, da je vedel, da je ne bo mogla zadržati nobena sila, da bi ne prišla. Noben strah pred nevarnostjo bi ne mogel zadržati Etienneetto in tudi nobeni drugi pomisleki bi nič ne zalegli. Zmenila se ni za nobene predpise in obveznosti, upoštevala je samo lastne želje. In ko se je iz razloga, zavitega še v kopreno zagonetnosti odločila napotiti se tistega dne v Vernierovo

žganjarno — pa naj je bil to fantastičen načrt ali poseben račun — je ne bo nič zadržalo, da bi ne prišla ob dogovorjeni uri.

Kristijan jo je dobro poznal — bila je ženska železne volje. Ko je pa zrl zdaj na kalno vodo, tekočo počasi med obema bregovima, je skušal presoditi svoj položaj in prihajal je do nepričakovanih zaključkov. Ni si mogel prikrivati, da je bilo Etienneetto vedenje v njegovi družbi že skozi vse leto zelo izpremenjeno. In to, kar sta mu bila povedala Genevieve in njegov oče, je potrjevalo njegova lastna opazovanja ter pretalo povsem jasno luč na vse početje njegove bivše ljubice. Kakšno je bilo torej tisto čustvo, ki je razburjalo Etienneetto in jo sililo, da se je ukvarjala z njim? Polni dve leti, ko sta živela skupaj, ni imel prav nobenega povičja do nje, da to čustvo ni ljubezen. Vsi njegovi prijatelji in znanci o tem niso prav nič dvomili in bili so prepričani, da je doprinesla Etienneetto zelo tehtne dokaze svoje iskrene naklonjenosti do Kristijana, ne da bi se bila odrekla svojemu hrepenjenju po razkošju, tako pogubnemu vsem, ki so jo prej ljubili. Toda to je bilo nagnjenje, ki je moral zanj šteti lepe denarce. Toda ves Pariz je dobro vedel, da je Etienneetto ženska, pri kateri se ne sme gledati na denar.

Šele ob koncu drugega leta, torej v času, ko se je vrgel v svoje grešno življenje brez vsake omejitve in ko je jel divje popivati, ga je začela varati. Toda njena nezvestoba še ni bila dokaz, da ga ne ljubi več. Večkrat jo je zasačil v njeni nezvestobi,

toda vedno je presojal to z brezbriznostjo moža, ki se sploh ne zmeni za take malenkosti kakor je ženska nezvestoba in ki ne trdi, da hoče tako razkošno bitje obdržati samo zase, temveč nasprotno, ki priznava, da tako dražestna ženska po pravici pripada vsem. Razumel je, da se ga je že naveličala in da je je morda tudi on že sit in razumel je, da je kriv tega on. Kako to, — je razmišljal sam pri sebi, — da me je mogla Etienneetto, ki me je tako dobro poznala, kljub temu ljubiti, čeprav samo nekaj časa? In kako šele je mogla ta ljubezen trajati polni dve leti? Ves presenečen si je v duhu zastavljaj to vprašanje. In če ga je Etienneetto ljubila prej samo iz sebičnih nagibov, kakšna čustva so jo vodila zdaj k tako drznim poskusom, da bi se ga znova polastila, čeprav je oženjen?

Morda sta pa imela torej Genevieve in njegov oče prav, morda je ta ženska v gradu Dammarie njegov smrten sovražnik, pa tudi nevaren, če more biti tako nesramna in delati se brezbrizno, svetovati mu, naj pozabi na vse in predlagati mu iskreno prijateljstvo prav v trenutku, ko pripravlja svojo osvetlo z vsemi njenimi usodnimi posledicami. Zdal se mu je zdelo, da je vse to jasno in razumljivo. Toda to je bil tako globok razpad vseh njegovih varljivih predstav in vseh njegovih sanj, da tega niti verjeti ni mogel. Ne, to ni res! Njegov gnev se je upiral taki misli. Ne, to ni res in Genevieve in njegov oče ga o tem nista prepričala. Etienneetto ni bila še z ničemer pokazala, da bi gojila v svojem srcu sovraštvo do njega. In vendar — kaj pa če je res tako?